

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 11 (Haziran/June 2023), s. 297-330.
Geliş Tarihi-Received: 28.04.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 13.06.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1289346

**Anadolu Ağızları Üzerine Yapılan Çalışmaları
Değerlendirme Denemesi I- (2000-2012)**

The Anatolian Dialects Research Literature Survey, Phase I (2000-2012)

Seher ERENBAŞ PEHLİVAN*

Öz

19. yüzyıldan itibaren Anadolu ağızları üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Bunlar genellikle derlemelerden, sınıflandırma çalışmalarından, ağızlar üzerinde gramer yapısı ile ilgili yapılmış araştırmalardan oluşur. Diyalektoloji alanı içerisinde Türkiye Türkçesi ağızları Balkanlar, Irak, Kıbrıs vb. gibi çok geniş sahaya yayıldığından yapılan çalışmaların sayısı gün geçtikçe de artmaktadır. Bundan dolayı yapılan çalışmaların sayısını ve niteliğini tespit etmek de önem kazanmıştır. Zamanla ağız çalışmaları üzerine bibliyografya ve ağız çalışmalarının niteliğini ele alan yöntem çalışmaları da yapılmaya başlanmıştır. Bu nedenle bu çalışmada 2000 yılından 2013 yılına kadar yalnızca Anadolu ağızları üzerine yazılmış makaleleri tespit etmek ve değerlendirmek amaçlanmıştır. Tespit edilen çalışmalar, ağız araştırmalarında kullanılan yöntemlerle ilgili Nurettin Demir'in *Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları*, Ali Akar'ın *Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları*, Gürer Gülsevin'in *Ağız Araştırmalarında Yaygınlaşmış Yanlışlıklar ve Türkiye'deki Diyalektoloji Yayınlarında Yöntem Sorunu* vb. makalelerinde verilenlere dikkat edilerek değerlendirilmiştir. 12 yıl içerisinde Anadolu ağızları hakkında 121 makalenin yazıldığı tespit edilmiş olup bu makaleler konularına göre sınıflandırılmıştır. Makaleler; *Derleme Çalışmaları*, *Fonoloji Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Karşılaştırmalı Çalışmalar*, *Morfoloji Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Sentaks Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Sınıflandırma Çalışmaları*, *Söz Varlığı Üzerine Yapılan Çalışmalar* başlıkları altında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu ağızları, yöntem sorunları, bibliyografya çalışmaları.

Abstract

There has been research into Anatolian dialects since the nineteenth century. These studies often include collections, classification investigations, and grammatical structure analyses of various dialects. Turkey in the subject of dialectology, there are Turkish dialects in the Balkans, Iraq, Cyprus, etc. The quantity of studies is expanding exponentially across a vast geographical area. Consequently, determining the quantity and quality of studies conducted has become increasingly important. Over time, methodological studies on the bibliography and quality of dialect studies commenced to be conducted. Therefore, the purpose of this research is to identify and assess only the articles published on Anatolian dialects between 2000 and 2013. Nurettin Demir's *Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları*, Ali Akar's *Ağız Araştırmalarında Yaygınlaşmış Yanlışlıklar* and Gürer Gülsevin's *Türkiye'deki Diyalektoloji*

* Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı, Rize/Türkiye, e-posta: seher.erenbas@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7405-507X.

Yayımlarında Yöntem Sorunu etc. studies are evaluated by focusing on the information provided in the articles. These identified studies were categorized according to their subjects. Over the past 12 years, a total of 121 articles on Anatolian dialects have been published. The articles are analysed as part of that topics; Compilation Studies, Studies in Phonology, Comparative Studies, Studies in Morphology, Studies in Syntax, Classification Studies, Studies on Vocabulary.

Keywords: Anatolian dialects, method issues, bibliographic studies.

Giriş

Anadolu ağızları üzerine yapılan ilk çalışmalar, 1867 yıllarına kadar uzanır. 1867'den 1940 yıllarına kadar olan süreçte yapılan çalışmalar bazı istisnalar dışında genellikle yabancı araştırmacıların verdiği eserlerden oluşur. 1940 yılına kadar yapılan ilk çalışmaları J. Thúry'nin, M. Hartman'ın, K. Foy'un, A. Maksimov'un, V. Pisarev'in, Balkanoğlu, L. Bonelli, I. Kúnos'un, F. Giese, F. Vincze, T. Kowalski, J. Deny'nin, Balhassanoğlu'nun ve M. Räsänän'in çalışmaları ile Anadolu ağızları üzerine yazılmış bazı metinler, ağızların grameri ile ilgili birtakım küçük denemeler oluşturur. Korkmaz bu çalışmaların aydınlatıcı ve değerli olduğunu; ancak eksik ve kusurlu yanlarının olduğunu ifade eder. Metin derlemelerinde Anadolu bölgesinin yabancılar tarafından ele alınmış olmasının, öncelikle, derleme tekniği bakımından bir kısım ağız özelliklerinin tespit edilememesi sonucunu doğurduğunu bildirir. Yapılan derlemelerin üzerinde durdukları bölgenin dil yapısının gerekli ayrıntıları ile ortaya konulmadığını ve derlemelerin kısmen de Anadolu'ya ait folklor ve halk edebiyatı malzemesi vermek amacıyla yapılmasından dolayı yeterli sonucun alınmadığını dile getirir (1995, s. 143-144).

1940'lı yıllardan itibaren Anadolu ağızları yerli araştırmacıların da ilgi alanı olmaya başlar. Bugüne kadar Anadolu ağızlarıyla ilgili derleme, inceleme, karşılaştırma, sınıflandırma çalışmaları yapılmıştır. Yapılan çalışmaların büyük bir kısmını üniversitelerde hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturur (Karahana, 2017, s. IX). 1940'lı yıllarda yerli araştırmacılara öncülük eden Ahmet Caferoğlu, Anadolu'nun neredeyse her vilâyetini gezerek 9 ciltlik bir külliyat meydana getirir (Asıl, 2021, s. 205). Caferoğlu, 15-20 yıl süren derleme ve yayın faaliyeti ile Anadolu'ya ait ağız malzemesini bilim alanına toplu olarak sunan ilk araştırmacı olmuştur. Korkmaz, onun derlediği bu metinler sayesinde pek çok bölgenin diyalektoloji yapıları ile ilgili genel bir fikre ulaşma imkanının oluştuğunu ifade eder; ancak derlenen metinlerin teyp vb. araçlarla değil de doğrudan doğruya konuşmacıların anlattıklarının kendisi tarafından yazıya geçirilmesi nedeniyle, birçok dil özelliklerinin anında tespit edilemediğini söyleyerek eleştirir. Yine derleme koleksiyonun Türkiye genelinde büyük bir alanı içine almasından dolayı daha dar ağız bölgelerinde yeterince durulmadığını derlenen metinlerin büyük bir kısmının manzum parçalardan meydana geldiği için çok defa ağız özelliklerine ait inceliklerin kaybolup gittiğini ve metinlerde kullanılan transkripsiyonda tam bir titizlik bulunmadığını da belirtir (1995, s. 147-148).

Caferoğlu'yla birlikte Hamza Zülfikar, Ahmet B. Ercilasun, Efrasiyap Gemalmaz, Urfalı Kemal Edip Kürkçüoğlu, János Eckmann, Zeynep Korkmaz, Ömer Asım Aksoy, Şevket Beysanoğlu, Bahaddin Ögel, Bilge Seyidoğlu, Turgut Acar, Selahaddin Olcay, Turgut Günay gibi araştırmacılar da derlemeler yaparak araştırma makaleleri ve kitaplar yayımlamışlardır. Hamza Zülfikar'ın *Bitlisten derlenmiş, atasözleri, deyimler, alkış, kargış ve bilmeceler* adlı makalesi (1968), ince bir transkripsiyon sistemi uygulanarak yapılmış değerli bir çalışmadır. Ömer Asım Aksoy, Gaziantep ağını 1945-1946 yıllarında bütün ayrıntıları ile *Gaziantep Ağzı* ismiyle üç cilt olarak yayımlamıştır. Urfalı Kemal Edip Kürkçüoğlu tarafından hazırlanan *Urfalı Ağzı* adlı 147 sayfalık eser, bu ağız bölgesini fonetik ve morfolojik olarak inceleyen bir denemedir. Yazarın filolog olmaması, kitapta

metnin olmaması, eserin metot ve işleniş bakımından başarısız olmasına neden olmuştur. János Eckmann Orta Anadolu bölgesinin Karaman ağızları üzerinde durarak yazdığı birkaç araştırma yazısında bu ağzın fonetik ve morfolojik özelliklerine dair incelemelerde bulunmuştur. Orta Anadolu bölgesindeki Eskişehir ağızları üzerinde Caferoğlu durmuştur (1950). Korkmaz, onun bu çalışmasına Eskişehir’de Kırım ve Rumeli’den gelen göçmenlerin yaşadığını, dil yapısının buna göre sınıflandırılması gerektiğini ama makalede böyle bir sınıflandırmanın bulunmadığını belirterek eleştiride bulunmuştur (1995, s. 149-151). Caferoğlu 1967 yılında yazdığı *Akhisar ve Cihanbeyli Ağızları* makalesinde Akhisar ve Cihanbeyli (Konya) ağzının bazı fonetik ve morfolojik özelliklerine değinerek her iki bölgeyi karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Makale yalnızca tespit edilen bazı fonetik ve morfolojik hadiseleri içermektedir. Korkmaz, Caferoğlu’nun Muğla, Aydın illeriyle birlikte Akhisar ve Cihanbeyli ağızları ile ilgili yazdığı makaleleri ağız incelemeleri açısından zayıf kalmış makaleler olarak değerlendirir (1995, s. 151).

Güneybatı bölgesinin ağızları üzerine Zeynep Korkmaz bir çalışma yapmıştır. Korkmaz’ın *Güneybatı Anadolu Ağızları: Ses Bilgisi* (1956) adlı eserinde Manisa, İzmir, Muğla, Aydın illeri ile Kütahya’nın Uşak ve Afyon’un Dinar ilçeleri ve yöreleri ağzından derlenmiş metinler yer alır. Yazar daha sonra Nevşehir’in Orta Anadolu ağızlarını en iyi temsil eden bir ağız bölgesi özelliğini taşıdığını belirterek *Nevşehir ve Yöresi Ağızları* (Ankara 1963) adlı eserini yayınlar. Bartın ağzını ise fonetik ve morfolojik çerçevede *Bartın ve Yöresi Ağızları Üzerine* (1964) adlı makalesinde ele alır. Güneydoğu Anadolu bölgesinden Diyarbakır ağzının ses ve şekil bilgisini Şevket Beysanoğlu incelemiştir. Eserde Diyarbakır ağzından derlenmiş hoyratlar, maniler, ninniler, mayalar, dilekler, atasözleri, halk deyimleri ve halk türküleri gibi anonim halk edebiyatı örnekleri bulunur (1995: 151-153). Doğu Anadolu bölgesinden ise Efrasiyap Gemalmaz’ın *Erzurum İli Ağızları* adlı eseri 1978 yılında üç cilt olarak basılmıştır. Ahmet B. Ercilasun tarafından 1971 yılında *Kars İli Ağızları* adlı doktora tezi hazırlanmıştır. Kuzeydoğu bölgesinden ise *Artvin ve Yöresi Ağızları’nı* Turgut Acar, *Rize İli Ağızları’nı* ise Turgut Günay 1972 yılında yayımlamıştır. Ahmet B. Ercilasun, Selahattin Olcay ve Ensar Aslan tarafından *Arpaçay Köylerinden Derlemeler* adlı eser yayımlanır. Bu çalışmayla Türkiye’deki Azerbaycan Türkçesinin dilsel özelliklerini yansıtan önemli bir bölgenin ağız özellikleri kayıt altına alınmıştır. Tuncer Gülensoy, 1988’te *Kütahya Yöresi ve Ağızları’nı* yayımlar (Akar, 2006, s. 41).

1980’li yıllardan itibaren Anadolu ağızları üzerine sınıflandırma denemeleri de yapılmaya başlanmıştır. İlk sınıflandırma denemesini yapan İ. Kúnos 1986 yılında yazdığı *Kisazsia Török Dialektusairal* adlı eserinde yedi ağız grubu belirler. Karahan, bu sınıflandırmanın hiçbir ilmî temele dayanmadığını söyleyerek eleştirir. Bir diğer sınıflandırma, Ahmet Caferoğlu tarafından yapılmıştır. Caferoğlu, 1946’da yazdığı *Anadolu Dialektolojisine Dair Bir İnceleme* adlı makalesinde derlediği malzemenin hareketle dokuz ağız grubu bildirir. Tuncer Gülensoy, *Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki* başlıklı çalışmasında şimdiki zaman ekindeki çeşitliliği dikkate alarak bu ekin kullanıldığı ağızları belirtmiştir. G. Hazai, *Anadolu ve Rumeli Türk Ağızlarının Tasnifi Üstüne* başlıklı makalesinde Anadolu ve Rumeli ağızlarının sınıflandırılmasında kullanılabilecek bazı ölçütlerden bahseder. 1980 yılında bir yüksek tezi hazırlayan Leyde Üniversitesi Türkoloji öğrencilerinden Piet Kral bazı fonetik, morfolojik ve leksik ölçüler belirleyerek *Derleme Sözlüğü’nün* ilk on cildi ile konuyla ilgili yazılmış 26 monografiyi inceleyerek ölçüleri değerlendirmiştir. Bir başka araştırmacı olan Japon bilim adamlarından Tooru Hayashi, *Anadolu Ağızlarının Coğrafi Dağılımı Üzerine Bir Deneme Çalışması* adlı bildirisinde eldeki malzemenin hareketle tespit ettiği bazı ölçüler ile bunların Anadolu coğrafyasındaki dağılımına yer vermektedir. Ahmet B. Ercilasun *Doğu Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*

başlıklı yazısında bölgedeki ağızların karakteristik, ses ve şekil bilgisi özelliklerini verir (Karahan, 2017, s. IX-XIV).

1985'ten itibaren Anadolu ağızları üzerine yapılan tezlerin sayısı hızla artmaya başlamıştır. 1985 ile 2000 yılları arasında genellikle dar bir alan (köy, mahalle, ilçe) üzerinde veya topluluk (Türkmen, Kazak ağızı) üzerinde yüksek lisans tezleri yapıldığı gibi Anadolu ağızları üzerindeki genel bir konuyu (Anadolu ağızlarında fiil yapım ekleri, fiil çekimi, yabancı kelimeler vb.) ele alan tezler de yapılmıştır. Bu yıllar aralığında danışmanlığını Ahmet Bican Ercilasun'un, Tuncer Gülensoy'un, Necmettin Hacıeminoğlu'nun, Ümit Tokatlı'nın ve Gürer Gülsevin'in yaptığı tezlerin sayısı, diğer danışmanlara oranla bir hayli fazladır (Özsoy, 2019, s. 177-206).

19. yüzyılın ortalarından başlayarak günümüze kadar devam eden Anadolu ve Rumeli ağızları üzerindeki çalışmalar derlemelerden, derleme metinlerinden, sınıflandırma denemelerinden, araştırma makalelerinden ve yüksek lisans, doktora tezlerinden oluşur. Bugüne kadar Anadolu ağızları üzerine yapılan çalışmaların bibliyografyası Ercan Alkaya ve Tuncer Gülensoy tarafından *Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası* adıyla bir kitap olarak yayımlanmıştır. Lisansüstü tezlerin bibliyografyası ise Enes Asıl tarafından hazırlanan *Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine İl ve İlçeler Düzeyinde Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar* adlı makalede ve Yusuf Özsoy tarafından yapılan *Türkiye'de Ağız Araştırmaları Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme: (1985-2018)* adlı makalesinde verilmiştir. Özsoy'a göre 1985 yılından 2018 yılına kadar 337 yüksek lisans tezi, 67 doktora tezi hazırlanmıştır (2019, s. 206).

Yöntem

2000'li yıllardan itibaren Anadolu ve Rumeli ağızları üzerine yapılan çalışmalar hızla devam etmektedir. Ancak yukarıda belirtildiği gibi Zeynep Korkmaz ve diğer bazı araştırmacılar yapılan çalışmalarını değerlendirdiklerinde çalışmalarda birtakım eksiklikler olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle 2000'li yıllardan itibaren yazılan makaleleri ve bunların niteliğini tespit etmek gerekir. Dolayısıyla bu çalışmada 2000 yılından itibaren yapılan çalışmaların tespit edilmesi, değerlendirilmesi ve yöntemleri üzerinde durulması amaçlanmıştır. Tüm bunların tespiti, günümüzdeki ağız çalışmalarının niteliği hakkında bilgi vereceğinden ve yapılan çalışmaların sayısını ortaya çıkaracağından önem arz etmektedir. 2000 yılından 2013'e kadar yapılan çalışmalarını tespit etmek için Google ile Dergipark üzerinden tek tek tarama yapılarak olabildiğince bu yıllara ait çalışmalar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ancak Anadolu ve Rumeli ağızları üzerinde yapılan tez, makale, bildiri sayısı bir hayli fazla olduğundan çalışma sınırlandırılmıştır. Yalnızca Anadolu ağızları hakkında yazılmış makaleler çalışmaya dâhil edilerek Rumeli ağız bölgesi üzerinde yapılan araştırmalar, çalışmaya dâhil edilmemiştir. Yalnız *Anadolu ve Rumeli Ağızları* üzerine genel bir konu başlığı olan çalışmalar, makaleye dâhil edilmiştir. Irak Türkmen ağızları, Kıbrıs ağızları Anadolu sahası dışında olduğundan dâhil edilmemiş bu nedenle başlık olarak da *Türkiye Türkçesi Ağızları* başlığı kullanılmamıştır. Bu çalışmada 2000 yılından 2013'e kadar olan (toplam 12 yıl) Anadolu ağızları hakkında yazılan makaleler tespit edilmiştir. Tespit edilen çalışmalar *Derleme Çalışmaları*, *Fonoloji Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Karşılaştırmalı Çalışmalar*, *Morfoloji Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Sentaks Alanında Yapılan Çalışmalar*, *Sınıflandırma Çalışmaları*, *Söz Varlığı Üzerine Yapılan Çalışmalar* başlıkları altında incelenmiştir. Her bir makale kısaca tanıtılarak makalelerin yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir. Yapılan çalışmalarda derleme yöntemlerinden bahsedilip bahsedilmediği, kaynak kişiler hakkında bilgi verilip verilmediği, derlenen malzemenin ne şekilde çözümlendiği, eş zamanlı ya da art zamanlı yöntemin kullanılıp kullanılmadığı, fonetik laboratuvar kullanılıp kullanılmadığı vb. pek çok yöneme dikkat edilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada 2000 yılından 2013 yılına kadar toplamda 121

makale tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda bazı yöntemlerin eksik olduğu ya da ifade edilmediği görülmüştür.

A. 2000 Yılından 2013 Yılına Kadar Yapılan Çalışmalar

1. Derleme Çalışmaları

Bu başlık altında yalnızca derleme çalışmaları ele alınmıştır. Yalnızca bir alanı kapsayan derleme çalışmaları (herhangi bir ağzın ses bilgisini ortaya çıkarmak için yapılan derlemeler gibi) konularına göre başka başlıklar altında verilmiştir.

Durmuş, O. (2004). Edirne Ağzı. *İlmî Araştırmalar*, (18), 135-150. Bu çalışmanın amacı Edirne'deki yerli ağza ilişkin ses ve şekil bilgisi hakkında bilgi vermektir. Çalışmada verilen malzeme 1959 Eylül ayında yapılan diyalektoloji gezisinde derlenmiştir. Makalede kaynak kişiler ve derleme yöntemleri hakkında bilgi verilmemiştir. Ses bilgisi ve şekil bilgisi kısmında verilen örnekler genellikle standart dildeki biçimleriyle karşılaştırılmıştır. Çalışmada Edirne'nin etnik yapısı hakkında bilgi verilerek çalışmanın sonuna sözlük eklenmiştir (Durmuş, 2004, s.135-150).

Gündüz, M. (2004). Köseçobanlı Ağzından Derlemeler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(1), 44-62. Bu çalışmada Mersin ilinin Gülnar ilçesine bağlı Köseçobanlı yöresi ağzında kullanılan bazı kelimeler üzerinde durulmuştur. Çalışma için derlenen kelimeler ve deyimler yaşlıların sohbetleri ve konuşmaları esnasında not alınmıştır. Derlenen sözcüklerin *Tarama Sözlüğü* ve *Derleme Sözlüğü'*nde olup olmadığı belirtilmiştir. Ancak tanımları verilen kelimeler için örnek cümle verilememiştir. Makalede Köseçobanlı yöresi ve içerdiği köyler hakkında bilgi verilmiştir. Makalenin yöntemi detaylı bir şekilde ifade edilmiştir (Gündüz, 2004, s. 44-62).

Torun, Y. (2004). Dokuztekne Köyü'nden Derlenen Atasözleri ve Deyimler Üzerine Bir İnceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 185-192. Bu çalışmada Adana'nın Ceyhan ilçesine bağlı Dokuztekne Köyü'nden derlenen atasözleri ve deyimleri üzerinde durulmuştur. Derlenen deyimler ve atasözleri, öncelikle 1969 ve 1971 yıllarında TDK tarafından yayımlanan 2 ciltlik *Bölge Ağzlarında Atasözleri ve Deyimler* adlı çalışmaya göre değerlendirilmiştir. Makalede atasözleri ve deyimlerde görülen ağız özelliklerinde de bahsedilerek bunların standart Türkiye Türkçesindeki biçimleri de verilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında açıklama yapılmıştır; ancak derleme yöntemi, kaynak kişiler, malzemenin çözümlenmesi vb. hakkında hiçbir bilgiye rastlanmamıştır (Torun, 2004, s. 185-192).

Özgür, C. (2004). Eskişehir Yöresi Ağzlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(1), 92-98. Makalede Eskişehir'e bağlı Sivrihisar ilçesinden derlemeler yapılmış, elde edilen veriler DS'de bulunanlar ve bulunmayanlar başlıkları altında incelenmiştir. Çalışmada kaynak kişi, derleme yöntemi, çalışmada kullanılan yöntem hakkında bilgi verilmemiştir. Verilen örnekler yalnızca DS'ye göre karşılaştırılmış ve anlamları verilmiştir (Özgür, 2004, s. 93-98).

Gültekin, M. (2005). Kahramanmaraş Ağzına İlişkin Bazı Gözlemler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (18), 113-127. Bu çalışmada Kahramanmaraş ağzına ilişkin fonetik ve morfolojik özellikler verilmiştir. Çalışmada Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesine bağlı Andırın ve Andırın'ın Yeniköy, Ericcek kasabası, Sarıbiyıklı ve Hacıveluşağı köyleriyle, Afşin ve Elbistan'da yapılmış ses kayıtlarına dayanarak ağız özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan kaynak kişiler ve kayıt yapanların listesi verilmiştir. (Gültekin, 2005, s. 113-127).

Kamacı, D. (2011). Erzurum Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 1(1), 157-164. Yapılan bu çalışma Erzurum'a bağlı *Tafta*, *Mülk* ve *Gökçeyamaç* köylerinden derlenen yerel ifadeleri içerir. Çalışmanın amacı *DS'*de bulunmayan kelimeleri tespit ederek bu sözlüğe katkı sağlamaktır. Makalede kaynak kişi, derleme yöntemi, derlemenin ne zaman yapıldığı, çalışmada kullanılan yöntem hakkında bilgi verilememiştir. Yalnızca makalenin sonuç kısmında bazı kelime ve yapıların hangi dilden geldiği ve anlam değişimleri hakkında çıkarımlar yapılmıştır. (Kamacı, 2011, s. 157-164).

Doğan, M. (2012). Aksaray Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar-3. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 9-21. Bu çalışmada Aksaray ili genelinde yapılan derlemelerin *DS'*de bulunmayan ve bulunarak farklı anlamlara sahip olan kelimeler şeklinde sunumunu içerir. Çalışmadaki veriler ağırlıklı olarak Merkeze bağlı *Koçpınar* köyü, *Çimeli* köyü, *Güzelyurt* ilçesi *Ihlara* kasabası, *Ortaköy* ilçesi *Ozancık* kasabası ve *Gülağaç* ilçelerinde yapılan derlemeleri oluşturur. Derlenen her bir sözcük ve söz grubuyla ilgili örnek bir cümle verilmiş; ancak kaynağı (hangi köy veya kasabadan derlendiği) belirtilmemiştir. Makalede kaynak kişi (cinsiyet, yaş vb.) ve derleme yöntemi hakkında bilgi verilmemiştir. (Doğan, 2012, s. 9-21).

Tokatlı, S. S., Erdem Nas, G. (2012). Anamur Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 33-44. Bu çalışma Anamur ve 13 köyünde yapılan derlemelerden toplanan kelimeleri oluşturmaktadır. Elde edilen veriler *DS'*de bulunmayan ve bulunarak farklı anlamları tespit edilen kelimeler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Makalede sunulan her bir sözcük, kelime türlerine göre ayrılmış, her biri için örnek cümle verilmiş ve kaynağı belirtilmiştir. Ancak kaynak kişi, derleme yöntemi, kaynak kişiye yöneltilen sorular vb. hakkında bilgi verilmemiştir. (Tokatlı ve Erdem Nas, 2012, s. 33-44).

2.Fonoloji Alanında Yapılan Çalışmalar

Sağır, M. (2002). Ses Olayları Bakımından Anadolu Ağızları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (20), 1-7. Bu çalışmada Anadolu ağızlarının pek çoğunda görülen ses olayları ve bazı ağız grubu bölgelerinde daha baskın olan ses olayları örneklerle verilmiştir. Ağızlarda gerçekleşen ses olaylarının nedenleri de ifade edilmiştir (Sağır, 2002, 1-7).

Demir, N. (2003). Orta Karadeniz Ağızlarında Nazal N (ñ) Sesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 47(1999), 51-58. Bu çalışmada Orta Karadeniz bölgesinde [Sinop, Samsun, Ordu, Giresun ve Şalpaazarı] nazal n (ñ) sesinin kelimelerdeki ve eklerdeki durumu ifade edilmiş, geçirdiği ses değişimleri örneklerle incelenmiştir. Neden bu bölgelerin araştırma konusu olduğu belirtilerek bölgedeki etnik yapıyla ilgili bilgi verilmiştir. Makalede örnekler art zamanlı olarak incelenmiştir; ancak derleme yapıldığının belirtilmesine rağmen derleme yöntemleri hakkında ve sesin nasıl tespit edildiği hakkında bir bilgi verilmemiştir (Demir, 2003, s. 51-58).

Gülsevin, G. (2003). Türkiye Türkçesi Ağızlarında #h Sesi Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. 49(2001), 129-146. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarında bulunan h sesinin kaynakları gösterilmiştir. Ağızlardaki h sesinin kaynağı örneklerle gösterilmiş ve yer yer lehçe ve şivelerdeki örneklerle desteklenerek art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Gülsevin, 2003, s. 129-146).

Erdem, M. D., Müntehe, G. (2006). Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, (11), 111-148. Bu çalışmada kapalı e (è) sesinin Türkçenin tarihî gelişimi içindeki durumu ifade edilerek ağız

bölgelerinde görülen örnekleri ele alınmıştır. Bu nedenle makalede art zamanlı ve eş zamanlı yöntem kullanılmıştır. Ağızlarından örneklerle verilen kapalı *e* (*è*) sesiyle ilgili bilgiler, daha önce ağız çalışmalarında bulunmuş araştırmacıların verilerinden hareketle yorumlanmıştır. Bu yüzden kapalı *e* (*è*) sesinin hangi yöntemle (ses cihazı, fonetik laboratuvarı) ağızlarından tespit edildiğine dair bir bilgi bulunmamaktadır (Erdem ve Müntehta, 2006, s. 111-148).

Kılıç, A. (2008). Avşar Ağızlarındaki Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Değişimleri. *GÜ, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 233-248. Bu çalışmada Oğuz boyuna mensup Avşar ağızlarındaki alıntı kelimelerde görülen ses değişimleri örneklerle verilmiştir. Makalede verilen örnekler *Avşar Ağızları* adlı yüksek lisans tezindeki metinlerden hareketle ortaya çıkarılmıştır. Avşar tarihi, Avşarların bulunduğu köy, yer adları ve Avşar ağızı hakkında detaylı bilgiler verilmiştir (Kılıç, 2008, s. 233-248).

Alkayış, M. F. (2009). Kâhta Ağızında Yuvarlak Ünlülerin Kullanımı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 18-21. Bu çalışmada Kâhta ağızında *o-u* ve *ö-ü* yuvarlak ünlülerin kullanımına ve bu ünlülerin karıştırılmasına dair bilgiler ve örnekler verilmiştir. Adıyaman'ın en büyük ilçesi olan Kâhta hakkında kısaca bahsedilmiştir. Makaleye Kâhta ağızından türkü, duyuru ve örnek kelimeler eklenerek kaynak kişiler hakkında bilgiler de belirtilmiştir (Alkayış, 2009, s. 18-21).

Grunina, E. A. (2010). Anadolu Ağız Tipleri Üzerine. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 1350-1361. Bu makale Zikri Turan'ın *Artvin İli Yusufeli İlçesi Uşhum Köyü Ağızı*, TDK yay., Ankara 2006 çalışmasından hareketle incelenmiştir. Makalede Uşhum ağızının alt ve üst katman dillerine dair düşünceler, ses özellikleri ve ekler çerçevesinde irdelenmiş ve *Kafkas Fonetik Tipi* kavramına dayanılarak birtakım çıkarımlar yapılmıştır. Bölgenin etnik yapısı hakkında da bilgiler verilmiştir (Grunina, 2010, s. 1350-1361).

Silahşör, E. (2010). Amasya Merkez Ağızının Ses Bilgisi Özellikleri. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 47-84. Bu çalışmada Amasya merkezinden alınan kayıtlardan beş metin (beş köy) esas alınarak ses bilgisi incelemesi yapılmıştır. Makalede ünlüler ve çeşitleri, ünsüzler ve ses değişimleri ele alınarak örnek kelimelerle açıklanmıştır. Her bir ünlü çeşidi için transkripsiyon işaretleri kullanılmıştır. Kaynak kişi, derleme yöntemi ve derleme yapılan yer hakkında bilgiler verilmiş, makalenin sonuna örnek metin eklenmiştir. Ayrıca Amasya tarihi, adı ve coğrafyası hakkında detaylı bilgiler verilmiştir (Silahşör, 2010, s. 47-84).

Mutlu, H. K. (2010). Balıkesir Tahtacı Türkmenleri Ağızının Fonetik Özellikleri. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 21-46. Bu çalışmada Balıkesir Tahtacı Türkmenleri ağızının ses özellikleri, ses bilgisi ve ses değişimleri örneklerle açıklanmıştır. Makalede verilen örnekler *Balıkesir İli Ağızları - İnceleme - Metinler - Sözlük* başlıklı doktora tezinden alınmıştır. Makaledeki ünlü ve ünsüzler için transkripsiyon alfabeti kullanılmıştır. Ayrıca Tahtacı Türkmenleri, köyleri ve ağızları hakkında bilgi verilmiştir (Mutlu, 2010, s. 21-46).

Köktekin, K. (2010). Doğubayazıt Ağızının Ses Özellikleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(33), 1-9. Bu çalışmada Ağrı'ya bağlı Doğubayazıt ilçesinden derlenen metinlerden hareketle Doğubayazıt ağızının fonetik özellikleri örneklerle incelenmiştir. Doğubayazıt ağızından verilen örnekler STT ile de karşılaştırılarak değerlendirilmiş ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır. Makalede Doğu Anadolu Bölgesi ağız çalışmalarına ve Doğubayazıt ağızının ses özelliklerine dair bilgiler verilmiştir (Köktekin, 2010, s. 1-9).

Öztürk, E. (2011). Anadolu Ağız Çalışmalarında Ortadamak *ɓ*, *e* Seslerinin Durumu. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (40), 225-233. Bu çalışmada orta damakta oluşan *k*, *g* seslerinin ağız çalışmalarındaki durumu ve ele alınış biçimleri incelenmiştir. Makalede *k*, *g* seslerinde oluşum yerleri bakımından oluşan farklılaşma ve çeşitlilik ele alınmıştır. Bu seslerin bulunduğu ağızlardaki durumu verilmiş ve orta damak ünsüzlerin yer almadığı ağızlar da belirtilmiştir (Öztürk, 2011, s. 225-233).

Tosun, İ. (2012). Doğu Anadolu Ağızlarında Ara Ünlüler. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 53-77. Bu çalışmada alan ile ilgili taranan derleme ve incelemelerde, Türkçedeki sekiz temel ünlüyle birlikte, ara ses niteliğinde bulunarak farklı ayırt işaretleri ile işaretlenmiş on dört ünlü tespit edilmiş ve örneklerle değerlendirilmiştir. Makalede ünlüler sınıflandırılmış ve her bir ünlünün bulunduğu illerden kelime örnekleri verilerek eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır. Kolaylık olması açısından aynı sesi karşılayan değişik simgeler en yaygın kullanılan ve TDK'nin de tavsiye ettiği tek bir işaretle gösterilmiştir. Ayrıca aynı ünlü için işaretlenen farklı simgelerin hangi araştırmacı tarafından kullanıldığı tablolar halinde gösterilmiştir (Tosun, 2012, s. 53-77).

Şahin, H. (2012). Bursa Yerli Ağızlarında Birincil Uzun Ünlüler Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 1-7. Bu çalışmada Anadolu ağızlarında tespit edilen aslı uzun ünlülerin Bursa yerli ağızlarındaki durumu örneklerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Makale Bursa yerli ağızlarından derlenen metinlere dayanmaktadır. Makalede uzun ünlü ile ilgili çalışma yapmış araştırmacıların eserlerinden ve örneklerinden de yararlanılmış ve Bursa yerli ağızlarındaki uzun ünlülerle karşılaştırılarak tespitlerde bulunulmuştur. Çalışmada Bursa ağızları hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir (Şahin, 2012, s. 1-7).

3.Genel Bir Konu veya Bir Kelime Üzerine Yapılan Çalışmalar

Ercilasun, A. B. (2000). Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış. *Türk Dili Dergisi*, 2(584), 115-118. Bu çalışmada, Anadolu ve Rumeli ağızlarında yapılan çalışmalardan bahsedilmiştir. Makalede değinilen çalışmalar, iller, bölgeler, il veya ilçeleri makale seviyesinde ele alan çalışmalar, gramer konusu, göçmen ağızları hakkında yapılan çalışmalar şeklinde sınıflandırılmıştır. Makale daha çok bibliyografya denemesi gibidir; ancak yapılan çalışmaların ve eksikliklerin değerlendirilmesini içerir (Ercilasun, 2000, s. 115-118).

Kara, M. (2001). Muğla Ağızının Karakteristik Bir Özelliği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 49(2001), 162-169. Bu çalışma, Muğla ağızının sesbilgisi ve ses değişimleri açısından tespit edilen yeni karakteristik özelliklerin cümle örnekleriyle ele alınmasını içerir. Makalede daha önce Muğla ağızı üzerine yapılan çalışmalara değinilmiştir. Makalede çalışmanın yöntemine dair bir bilgiye rastlanılmamıştır (Kara, 2001, s. 162-169).

Aktan, B. (2002). Kütahya ve Yöresi Ağızları Üzerine. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (20), 9-21. Bu çalışmada Kütahya yöresi ve ağızlarında bulunan ancak Tuncer Gülensoy'un *Kütahya Yöresi ve Ağızları* adlı çalışmasında geçmeyen kelimeler üzerinde durulmuştur. Gülensoy'un bu çalışması da değerlendirilerek sözcükler tanımlarıyla birlikte madde başı olarak verilmiştir (Aktan, 2002, s. 9-21).

Yıldırım, F. (2002). Türkiye Türkçesinin Ağızları ve Etnik Yapı: Çukurova Ağızları Örneği. *Türkbilig*, (4), 136-153. Bu makalede Çukurova ağızının etnik yapısı ve diğer Oğuz boylarıyla olan dil ilişkisi üzerinde durulmuştur. Çalışmada Çukurova ağızının fonetik ve morfolojik özellikleri STT ile karşılaştırılarak verilmiştir. Doğu Çukurova ağızlarının ise diğer ağız bölgelerinden ayrılan fonetik ve morfolojik özellikleri tespit edilmiştir.

Çalışmada Çukurova'da tarih boyunca yer almış Oğuz boyları hakkında detaylı bilgiler verilmiştir (Yıldırım, 2002, s. 136-153).

Erdağı, B. (2003). Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü'ne Katkı: kaykaç / kayğaç / kaygeş (kıygeş). *Türkbilig*, (5), 25-28. Bu çalışmada Anadolu ağızlarında farklı biçimleriyle kullanılan *kaykaç / kayğaç / kaygeş (kıygeş)* sözcüğü üzerinde durulmuştur. Sözcüğün DS'deki biçim ve tanımları verilmiş, Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir metindeki örnekleri de eklenmiştir. Makalede art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanarak farklı biçimlere sahip olan sözcüğün etimolojisi yapılmıştır (Erdağı, 2003, s. 25-28).

Korkmaz, Z. (2003). Türk Dilinin Eski Kültür Mirasının Anadolu Ağızlarındaki Devamı. *Türk Dili Araştırmaları-Belleten*, 47(1999), 158-167. Bu çalışma, Türkiye Türkçesinin yazı dili ile Anadolu ağızları arasındaki fonetik, morfolojik ve sentaks açısından önemli bazı ayrılıkların tespit edilmesini içerir. Makalede tarihî devirlerde bulunan özelliklerin günümüze uzanan çeşitli akisleri, Anadolu ağızlarındaki dil ve kültür örneklerle açıklanmıştır. Ayrıca çalışmada verilen örnekler art zamanlı ve eş zamanlı yöntemle ele alınarak değerlendirilmiştir (Korkmaz, 2003, s. 158-167).

Erdem, M. D. (2005). Kırşehir ve Konya Ağızlarının Eski Anadolu Türkçesi Yazı Dilinin Oluşumuna Etkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, (8), 56-65. Bu çalışmada Kırşehir ve Konya ağızlarının Eski Anadolu Türkçesi yazı dilinin oluşumunda etkili olup olmadığı tartışılmıştır. Makalede Kırşehir ve Konya ağızlarının Orta Anadolu ağızlarıyla uyumsuzmasının nedeni, Kırşehir ve Konya'nın tarihteki siyasi olaylar, göç ve iskân hareketleri olarak gösterilmiş, bu nedenle yörenin etnik ve diyalektolojik yapısının değiştiği düşüncesi savunulmuştur. Ayrıca, çalışmada Kırşehir ve Konya'daki etnik yapı ve tarihte gerçekleşmiş önemli olaylara dair detaylı bilgiler yer almıştır (Erdem, 2005, s. 56-65).

Gülsevin, G. (2005). Ağız Araştırmalarımızda Yaygınlaşmış Yanlışlıklar (3): "üzüm/yüzüm"; öllük/höllük" 'prothesis' or 'apheresis'? *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi /Journal of Turkish World Studies*, 5(2), 207-213. Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi ağızları ile ilgili çalışmalarda, yazı dilinde ünlü ile başlayan bazı sözcüklerin başında görülen *y-* ya da *h-* ünsüzleri, çoğunlukla *öntüreme* olarak verilmiş; ama bunun böyle olmadığı düşüncesi savunulmuştur. Makalede verilen örnekler art zamanlı ve eş zamanlı olarak incelenmiştir (Gülsevin, 2005, s. 207-213).

Akar, A. (2006). Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 1(2), 37-53. Bu çalışmada, ağız araştırmalarındaki yöntem sorunları ele alınmıştır. Makalede Türkiye'de yapılan ağız araştırmalarının kısa tarihçesi verilmiştir. Çalışmada derleme bölgelerinin tespiti, derleme ile ilgili sorunlar, işaretlendirme ve inceleme yöntem sorunları, adlandırma terim sorunu vb. konulardaki eksiklikler ve hatalar dile getirilerek değerlendirilmiştir (Akar, 2006, s. 37-53).

Gülsevin, G. (2006). Kutadgu Bilig Türkçesinden Anadolu Ağızlarına. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 109-121. Bu çalışmada Kutadgu Bilig'de geçen ve Türkiye Türkçesinde kullanılmayan, ancak Türkiye Türkçesi ağızlarında bulunan kelimelerin tespiti yapılmıştır. Yaşayan ağızlardan yararlanılarak Kutadgu Bilig'in okuma ve anlamlandırılmasında bazı düzeltmeler önerilmiştir. Makalede, Anadolu ağızlarından verilen kelimeler DS'den alınmıştır (Gülsevin, 2006, 109-121).

Gülsevin, G. (2006). Türkiye'deki Diyalektoloji Yayınlarında Yöntem Sorunu (Şekil Bilgisi Bölümleri). *Türk Dilleri Araştırmaları*, (16), 11-24. Bu makale Türkiye'deki diyalektoloji yayınlarında görülen yöntem sorununu metni derleme, metnin yazıya

aktarımı ve dil incelemesi açısından ele alır. Çalışmada ses, şekil ve söz varlığını içeren dil incelemesinin ağız araştırmalarında metin derleme ve metnin yazıya aktarımından daha önemli olduğu vurgulanırken yapılan çalışmalarda eklerin fonksiyonlarına dikkat edilmediği ve klasik bir şablon için örnek verme yoluna gidildiği ifade edilmiştir (Gülsevin, 2006, s. 11-24).

Korkmaz, Z. (2006). Trabzon Ağızları Üzerine Değerli Bir Araştırma ve Düşündürdükleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(2002/2), 66-104. Bu makale Brendemoen tarafından yazılan *The Turkish Dialects of Trabzon Their Phonology and Historical Development* adlı çalışmanın tanıtılmasını ve değerlendirilmesini içerir. Çalışmada eserdeki bazı temel yanlışların eleştirilip düzeltildiği ve Trabzon ve yöresi ağızlarının bir A Kuman Kıpçak Türkçesi alt tabakası ile Eski Anadolu Türkçesine uzanan bir B üst tabakanın karışık kaynaşması sonucuyla oluştuğu vurgulanmıştır. Ayrıca Trabzon bölgesinin Türkleşme tarihi, bölgenin coğrafi özellikleri ve bölgenin etnik ve dil yapısı hakkındaki bilgi ve düşünceler, Brendemoen'un eserinden hareketle değerlendirilerek verilmiştir (Korkmaz, 2006, s. 66-104).

Öçalan, M. (2006). Ağız Araştırmalarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanılması ve Ağız Tezleri İçin Yenilik Önerileri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 169-188. Bu çalışmada, ağız araştırmalarındaki güncel sorunlar, *Sakarya İli Ağızları* adlı doktora tezinden hareketle ele alınmış ve yapılması gerekenlerle ilgili öneriler sunulmuştur. Makalede bütün çalışmalardaki en önemli husus olan açık bir amacın belirlenmemesi, ağız araştırmalarının hangi amaca yönelik olarak yapılacağı konusunun netlik kazanmaması, derleme yöntemlerinin yeteri kadar çeşitlendirilmemesi, çalışmalarda çeviri yazıda istenen birliğin olmaması, hâlâ ağız özelliklerini belirleyecek kayıtlara ve metinlere sahip olamadığımız yörelerin olması vb. pek çok sorun ele alınarak bu sorunlara çözüm önerileri getirilmiştir (Öçalan, 2006, s. 169-188).

Ölmez, M. (2006). Türkiye'deki Ağız Çalışmalarının Sözlükleri ve İlk Ağız Sözlükleri. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (16), 205-210. Bu makalede Anadolu ağız çalışmalarının sözlükleri hakkında bilgi verilmiş, ağızlarda bulunan Rumca, Ermenice, Arapça vb. kökenli alıntı kelimeler için hangi sözlüklerin kaynak olabileceği ve hangi sözlüklerden yararlanılacağı liste hâlinde belirtilmiştir (Ölmez, 2006, s. 205-210).

Özkan, İ. (2006). Sandıklı ve Yöresi Ağızlarının Özellikleri ve Ağız Bölgeleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(2002/1), 60-81. Bu çalışmada Afyon iline bağlı Hocalar, Kızılören ve Sandıklı ilçelerinin ağız özellikleri *-(I)yor* şimdiki zaman eki esas alınarak verilmiştir. Makalede Sandıklı yöresinde zamanında yaşamış Oğuz boylarıyla ilgili kısaca bilgi de eklenmiştir. Makale, yazarın 1999 yılında yaptığı derleme çalışmalarından oluşan yüksek lisans tezine dayanır. Çalışmada Sandıklı ve yöresi ağızlarının ses ve şekil bilgisi özellikleri, yazı dilimizle karşılaştırılarak verilmiştir. Ayrıca, yörenin alt ağız bölgeleri ifade edilmiş ve her bir ağız bölgesi hakkında bilgiler verilerek örnek cümlelerle desteklenmiştir (Özkan, 2006, s. 60-81).

Öztürk, R. (2006). Anadolu ve Kıbrıs Ağızlarında Bir Dilde Tekinsiz (Tabu) Örneği: "Dulunmak". *Bilig*, (37), 57-64. Bu çalışmada Anadolu ve Kıbrıs ağızlarında *dulunmak* fiili üzerinde durulmuştur. Makalede *dilde tekinsiz (tabu)* örneği açıklanarak Türkçedeki tekinsiz (tabu) kelime örnekleri verilmiştir. *Dulunmak* fiilinin arkaikleşme süreci hakkında bilgi verilerek Anadolu ağızları ve Kıbrıs ağızlarında bu fiille ilgili cümle örnekleri ve nazım örnekleri verilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Öztürk, 2006, s. 57-64).

Tor, G. (2006). İçel Ağızları İçinde Tahtacı Türkmen Ağzının Yeri. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 441-460. Bu çalışmada İçel Tahtacı Türkmen ağızlarının

bazı özellikleri verilerek Göçerlerin (Yörükler) ve Köylülerin ağız ile karşılaştırılmıştır. Tahtacı Türkmen ağzının İçel ağızları içindeki yerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma *İçel İli Ağızları* adlı proje kapsamında derlenen malzemenin elde edilen örnekler dayanmaktadır. Makalede Tahtacı Türkmenlerinin Türkiye’de hangi il ve bölgelerde yaşadığı ve kim oldukları hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın yöntemi, kapsamı ve amacı detaylı bir şekilde ifade edilmiştir. Çalışmada eş zamanlı yöntem kullanılmakla birlikte ara ara art zamanlı yöntem de kullanılmış ve verilen bazı ağız özellikleri Eski Anadolu Türkçesiyle de karşılaştırılmıştır. Her bir ses ve şekil bilgisi özellikleri için örnek cümleler verilerek örneklerin hangi il veya köye ait olduğu belirtilmiştir (Tor, 2006, s. 441-460).

Korkmaz, Z. (2007). Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Dayandığı Temeller. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 55(1), 87-110. Bu makalede Anadolu ve Rumeli ağzının dayandığı temeller ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı açısından ele alınarak verilmiştir. Makalede Oğuz Türkçesinin gelişimi ve Oğuz-Türkmen Türkçesinin Anadolu ve Rumeli ağızlarına etkisi detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmada eş zamanlı ve art zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Korkmaz, 2007, s. 87-110).

Nalbant, M. V. (2007a). Anadolu Ağızlarında Beddua Olarak Kullanılan *Kızıl Kurt* ve *Kızırkot* Sözcükleri ve Bu sözcüklerin Kökeni Üzerine Bazı Düşünceler. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 45-52. Bu çalışma, Anadolu ağızlarındaki *kızıl kurt* ve *kızırkot* sözcüğünün anlamı ve etimolojisini içeren bir incelemeden oluşur. Sözcüğün anlamı ve etimolojisi bitki ve renk adlarının beddualarda kullanımından hareketle örnek cümlelerle verilmiştir. Ayrıca sözcüğün diğer yörelerdeki ve *DS*’deki biçimleri de ele alınmıştır (Nalbant, 2007a, s. 45-52).

Baran, B. (2008). Eski Türkçeden Anadolu Ağızlarına Ulaşan Bazı Kelimeler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, VIII(1), 41-47. Bu çalışma Eski Türkçeden Türkiye Türkçesi ve Anadolu ağızlarına ulaşan bazı kelimelerin ses ve şekil özelliklerini ele alır. Makalede, Eski Türkçenin yazılı metinlerinden olan Orhun Yazıtları ile Uygurca *İyi ve Kötü Düşünceli Prens Öyküsü*’ndeki kelimeler esas alınmıştır. Verilen örneklerin Anadolu ağızlarındaki biçimleri ve kullanımları *DS*’den aktarılırken Türkiye Türkçesindeki şekilleri için *Türkçe Sözlük*’ten yararlanılmıştır. Makalede çalışmanın yönteminden bahsedilerek eş zamanlı ve art zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Baran, 2008, s. 41-47).

Acar, K. (2010). Kuzeybatı Anadolu Manav Türkmen Ağızları Üzerine Birkaç Not. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 12(2), 1-7. Bu makalede Türkiye’nin kuzeybatısında yaşayan Manav adıyla anılan Türkmen ağızlarında bazı ses ve şekil özellikleri üzerinde durulur. Çalışmada Manav Türkmenlerinin Oğuzların bir koluyla ilgili olduğu vurgulanmıştır; ancak Manav Türkmenleri hakkında detaylı bilgilere rastlanılmamıştır. Verilen örnekler Eski Türkçe, Türkiye Türkçesi, Anadolu ağızları, Kıpçakça ve bazı çağdaş lehçelerle de karşılaştırılarak verilir. Makalede art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Acar, 2010, s. 1-7).

Buran, A. (2010). Türkiye Türkçesi Ağız Atlasının Önündeki Sorunlar. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 15-20. Bu çalışmada genel olarak *atlas* konusuna değinilmiştir, bugüne kadar ağız atlasının yapılamamış olmasının nedenleri üzerinde durularak Türkiye Türkçesi ağız atlası çalışmalarının önündeki sorunlar irdelenmiştir. Makalede ağız coğrafyası, etnik durumu, göçler, iskân ve karışık kaynaşmadan kaynaklanan sorunlar, atlas ve tasnif için belirlenen ölçütler, inceleme ve derleme ile ilgili sorunlar ifade edilmiştir (Buran, 2010, s. 15-20).

Demir, N., Eker, S. (2010). Ankara Ağızları Sözlüğü Örneğinde Ağız Sözlükçülüğü Hakkında Bazı Tespitler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 91-102. Bu çalışmada

Ankara Ağızlarının Dokümantasyonu (ANADOK) adlı proje çerçevesinde Ankara Ağızları Sözlüğü düzenlenirken maddelerin tanımlanması, madde başlarının oluşturulması ve ağız sözlüğü yazımı gibi konular üzerinde durulmuştur. Makalede çalışmanın kaynaklarıyla ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Makalede kaynak kişilerin niteliği (eğitilmiş-eğitimsiz, yerli-yabancı), sözlük verilerinin derlenmesi, sözlük birimlerinin seçimi, madde başlarının sözlüğe alınışı, kontrol edilebilirlik gibi konularda ortaya çıkan sorunlar irdelenerek çözüm önerileri sunulmuştur (Demir ve Eker, 2010, s. 91-102).

Erdem, M. D. (2010). Eski Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 113-138. Bu çalışmada Eski Türkiye Türkçesinin ağızlarının tespitine yönelik fikirler ve Eski Türkiye Türkçesine kaynaklık eden ağızlar üzerinde durulmuştur. Makalede Eski Türkiye Türkçesinin fonolojik olarak 3, morfolojik olarak 2 ağızdan oluştuğu (ve Eski Türkiye Türkçesine) yani en az üç ağızın kaynaklık ettiği vurgulanmıştır. Ancak aynı ağız gruplarının içerisinde daha küçük mikro ağızların etkili olduğu eserlerin de bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca çalışmada dönem ağızlarına ait fonetik ve morfolojik özelliklerden de bahsedilmiştir. Makalede art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Erdem, 2010, s. 113-138).

Gülsevin, G. (2010). Anadolu Ağızlarında Etnik (Boysal) Özellikler ve Çepni Ağızları Üzerine. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 139-152. Bu makalede Anadolu'ya gelen Oğuz boyları, Kıpçakça denilen unsurlar, Oğuz boylarının ağız özellikleri ile Çepni ağızının özellikleri ele alınmıştır. Çalışmada Çepni ağızı ile ilgili materyallerin toplanması ve kullanımı hakkında bilgi verilerek eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Gülsevin, 2010, s. 139-152).

Ölmez, M. (2010). Anadolu Ağızları Sözlüğü'ne Ekler Projesi ve 2006'daki Durumu. *Türk Dilleri Araştırmaları*. (20), 187-192. Bu makalede Türkiye'de Ağız Sözlüklerinin kısa tarihi ve önerilen projenin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Makalede bahsedilen projenin eldeki malzemesinin işleniş yöntemi ve çalışmada taranmış olan yayınlar da ifade edilmiştir (Ölmez, 2010, s. 187-192).

Şimşek Umacı, Z. (2010). Gaziantep Çepni Ağızının Türkiye Türkçesi Ana Ağız Gruplarını Belirleyen Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, X(1), 185-206. Bu çalışma, Gaziantep Çepni ağızının Leyla Karahan'ın çalışmasında belirttiği Ana Ağız Gruplarını Belirleyen Özellikler bakımından değerlendirilmesini içerir. Çepni boyu ve Anadolu'daki yerleşim alanları hakkında bilgi verilerek, Gaziantep Çepni ağızının ayırt edici özellikleri üzerinde durulmuştur. Makalede Gaziantep Çepni ağız grubunun özellikleri, Doğu grubu, Kuzeydoğu Grubu ve Batı Grubu ağızlarıyla fonetik ve morfolojik yönden karşılaştırılmıştır. Makalenin yöntemi ve derlemeyle ilgili bilgiler çalışmada belirtilerek örnek derleme metinleri makalenin sonunda verilmiştir (Şimşek Umacı, 2010, s. 185-206).

Uç, T. (2010). Anadolu Ağızlarında Adlandırma ve Kavramlaştırma. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 251-273. Bu çalışmada Anadolu ağızlarındaki yeni öğelerin kazandığı yeni anlamlar üzerinde durulmuştur. DS'den hareketle verilen örneklerin ağızlarda kazandığı yeni anlamları belirtilmiş ve bu sözcükler türemiş sözcükler, birleştirme yoluyla oluşan öğeler, kökeni ve yapısı bilinmeyen halk ağızı sözcükleri, halk ağızı deyimleri ve atasözleri başlıkları altında incelenmiştir. Makalede dil biliminin adlaştırma ve kavramlaştırma kavramları da açıklanarak bu kavramlardan hareketle sözcükler değerlendirilmiştir (Uç, 2010, s. 251-273).

Karahan, L. (2011). Anadolu ve Rumeli Ağızlarının En Eski Kaynaklarından Biri: Gramer Kitapları. *Turkish Studies- Internaitonal Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 35-40. Bu çalışmada, 20. yüzyılın başlarında yazılmış

gramer kitaplarındaki Anadolu ve Rumeli ağızlarıyla ilgili verilen bilgiler ele alınmıştır. Makalede, Tahir Ken'an'ın *Kavâid-i Lisân-ı Türkî* (1893), Halit Ziya'nın *Kavâid-i Lisân-ı Türkî* (1895), Raşit imzalı bir müellife ait olan *Sarf- Osmani* (1902), Mes'ud Remzi ile Abdullah Âtîf'in *Mükemmel Kavâid-i Osmaniye* (1912) ve Jean Deny'nin *Türk Dili Grameri* (1921) adlı eserlerinde Anadolu ve Rumeli ağızları hakkında verilmiş bilgilerden bahsedilmiştir (Karahan, 2011, s. 35-40).

Korkmaz, Z. (2011). Ağız Araştırmalarındaki Çeviri Yazı Ayrılıklarının Bir Sisteme Bağlanması Gereği Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 59(1), 45-50. Bu çalışmada diyalektoloji çalışmalarında ağız malzemelerinin dilcilik açısından gereken verimi alabilmesi için sistemleşmiş ve resmî nitelik kazanmış, her araştırmacıyı ilgilendiren bir çeviri yazı sisteminin oluşturulması gerektiği üzerinde durulmuştur. Makalede Anadolu ağızları ve üzerine yapılmış çalışmalardan bahsedilerek bugüne kadar aynı sesler için kullanılmış farklı çeviri yazı işaretlerinden örnekler verilmiştir. Ayrıca bu sorunu bugüne kadar kimlerin ele aldığı da ifade edilmiştir (Korkmaz, 2011, s. 45-50).

Boz, E. (2011), Ağızbilimi Terimleri Sözlüğü Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (2), 1-6. Bu makalede yapılmış çeşitli ağız araştırmalarından hareketle oluşturulan ağızbilimi terimler listesi üzerinde durulmuştur. Çalışmanın amacı ağızbilimi terim sözlüğü için bir liste oluşturmak olarak açıklanmıştır. Makalede ağızbilimi alanından bahsedilerek derleme, tasnif ve ağız atlası ile ilgili terimleri içeren bir liste sunulmuştur. Verilen liste oluşturulurken Batılı kaynakların çevirisine gidilmediği vurgulanmıştır. Türkiye'de yayımlanmış olan ağız araştırması ile ilgili kaynaklar (dergi, makale, bildiriler ve kitap) taranmış ve buradan terimlerin çıkartılması yoluyla listenin oluşturulduğu ifade edilmiştir (Boz, 2011, s. 1-6).

Erdağı Doğuer, B. (2011). Yüzükoyun / Topukköyün / Yüzükuyun / Topukköyün. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 18(1), 267-272. Bu çalışmada *yüzükoyun* kelimesiyle ilgili daha önceki çalışmalarda yapılmış etimolojisi ve bu yapının Anadolu ağızlarındaki kullanımları ele alınmıştır. Makalede *yüzükoyun* kelimesinin *topukköyün* kelimesiyle paralel olduğu belirtilerek Eski Anadolu Türkçesine ait yayımlanmış eserler, bazı yüksek lisans ve doktora tezlerinin tarandığı ifade edilmiştir. Makalede art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Erdağı Doğuer, 2011, s. 267-272).

Akca, H. (2012). Ağız Çalışmalarında Gramatikal Dizin Hazırlarken Karşılaşılan Sorunlar. *Türkbilgi*, (24), 121-142. Bu çalışmada ağız çalışmalarında gramatikal dizin hazırlanırken karşılaşılan sorunlar üzerinde durulmuştur. Makalede gramatikal indexes/dizin terimi hakkında bilgi verilmiştir. Gramatikal dizinle ilgili sorunların yalnızca ağızlarda olmadığı Tarihî lehçelere ait Arap harfli eserlerin dizinlerinin hazırlanmasında da aynı sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiştir. Makalede *font sorunu*, *dizin hazırlama programları*, *ses hadiselerinden kaynaklanan sorunlar*, *ağız çalışmalarında bilişim teknolojilerinden faydalanma konusunda karşılaşılan sorunlar*, *varyantlaşma ve varyantların gösterilmesi* vb. pek çok konu değerlendirilmiştir (Akca, 2012, s. 121-142).

Demir, N. (2012). Türkçe Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 1-8. Bu çalışmada ağız araştırmalarındaki bazı yöntem sorunları ele alınmıştır. Makalede *ağızları niçin araştırmalıyız*, *çok örnek-az inceleme*, *artzamanlı inceleme-eşzamanlı inceleme*, *diyalektolojide eşzamanlı incelemenin önceliği*, *standart dil > ağız gelişmesinin yanlışlığı* konuları üzerinde durulmuştur (Demir, 2012, s. 1-8).

Derjaj, A. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarının Arnavutçadaki İzleri Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 9-16. Bu çalışmada Arnavutların, Oğuz-Osmanlı Türkleri ile yaklaşık altı asırlık ilişkileri neticesinde ortaya çıkan doğal dil etkileşiminin

getirdiği dil bilgisel verileri üzerinde durulmuştur. Arnavutçada bulunan Türkiye Türkçesi ağızlarının leksikolojik izleri hakkında bilgi verilmiştir. Makalede Arnavutlardan ve Arnavutçanın dil özelliklerinden bahsedilerek bu dilde bulunan Türkçe söz varlığı, fonolojik ve morfolojik özelliklerinden örnekler verilmiştir. Arnavutçaya giren Türkçe sözcükler *gıda ve aşçılık, kozmetik ve süs eşyaları, müzikle ilgili verintiler, ziraat alanı, inşaat alanı, hayvanlar ve kuşlar, gemicilik ve marina, akrabalık adları* şeklinde sınıflandırılmıştır. Makalede kullanılan yöntemle ilgili gerekli bilgiler verilmiştir. Arnavutça ve Türkçenin gramer özellikleri karşılaştırılarak eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Derjaj, 2012, s. 9-16).

Hünerli, B. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarında “Keri (Geri)” Sözcüğünün Eski Bir Kullanımı. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 597-604. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarındaki *keri* sözcüğünün üzerinde durulmuştur. Makalede sözcüğün Eski Türkçede ve Eski Anadolu Türkçesindeki tanımları ve kullanımları verilerek etimolojisinden bahsedilmiştir. Sözcüğün Anadolu ağızlarındaki yapısı ve kullanımı örneklerle verilmiştir. Makalede sözcüğün incelenmesinde art zamanlı ve eş zamanlı yöntem kullanılmıştır (Hünerli, 2012, s. 597-604).

Karagöz, İ. (2012). Bafra Göçmen Türk Ağızları ve Bazı Özellikleri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 2139-2147. Bu makalede Bafra’daki Türk kökenli Balkan göçmenlerinin genel ağız özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışma, bir proje kapsamında Bafra’nın köylerinde yapılan derlemelerden hareketle yapılmıştır. Samsun’un Bafra ilçesine yerleşen göçmenler, Bafra’ya yerleşen Balkan Türklerine ilişkin adlandırmalar, Bafra’da göçmenlerin yerleştirildikleri köyler hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışmada mübadil göçmen ağızlarında ve Bulgaristan göçmeninin ağızlarındaki fonetik ve morfolojik özelliklerden bahsedilmiştir. Ancak verilen gramer hadiseleri için cümle örnekleri verilmemiştir. Gerekli olduğu başka ağızlardaki ses özellikleri ile de kıyaslanarak eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır. Derleme yöntemleri ve kaynak kişilerle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Makalede örnek derleme metinlerine de yer verilmemiştir (Karagöz, 2012, s. 2139-2147).

Karahan, L. (2012a). Ağız Çalışmalarında Bilimsel Niteliğin Korunması Üzerine Birkaç Not. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 131-136. Bu çalışmada ağız çalışmalarının yalnızca metin ve inceleme bölümleri ile ilgili bazı düşünceler üzerinde durulmuştur. Makalede bilimsel niteliğinin korunması için ağız metinlerinin kullanıcıya bir CD ile sunulması gerektiği ve gramatikal dizinin hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca ağız çalışmalarında neden gramatikal dizine ihtiyaç olduğu beş altı maddeyle sıralanmıştır (Karahan, 2012a, s. 131-136).

Karahan, L. (2012b). Ağız Verilerinin Etimoloji Çalışmalarına Katkısı: “söylesâne” Örneği. *Dil Araştırmaları*, (10), 9-15. Bu makalede Nevşehir ağızlarında geçen “söylesâne” örneğinden yola çıkılarak *-sAnA* ekinin yapısı üzerinde durulmuştur. Ekin tarihi lehçelerdeki, çağdaş lehçelerdeki ve ağızlardaki örneklerinden hareketle etimolojisi hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca başka araştırmacıların da görüşlerinden bahsedilmiştir. Çalışmada ağız verilerinin etimoloji çalışmalarına katkısı olduğu vurgulanmıştır (Karahan, 2012b, s. 9-15).

Kartalcık, V., Gümüş, İ. (2012). Burdur Ağzında Çok Şekilli Kelimeler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 179-184. Bu makalede Burdur ağzı özelinde çok şekilli kelimeler üzerinde durulmuştur. Makalede sunulan malzeme, *Burdur ve Yöresi Ağız Araştırması* adlı proje çerçevesinde Burdur’da yapılan derlemelere dayanmaktadır.

Çalışmada ünlü değişmelerine bağlı çok şekillilik ve ünsüz değişmelerine bağlı çok şekillilik başlığı altında çok şekilli kelimeler verilmiştir. Malzemenin incelenmesinde ise art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır. Kaynak kişilerin isimleri belirtilmiş, ancak yaşları ve nereden (köy, kasaba vb.) olduklarına değinilmemiştir. Derleme yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır ve örnek derleme metin verilmemiştir (Kartalçık ve Gümüş, 2012, s. 179-184).

Torun, Y. (2012). Türkiye Türkçesi ve Balkan Ağızlarında “Kaçan” Soru Sözcüğü. *DİYALEKTOLOG*, (5), 47-53. Bu çalışma kaçan soru sözcüğünün Türkiye Türkçesi ve Balkan ağızlarındaki kullanımlarının şekil ve işlev açısından değerlendirilmesini içerir. Makalede *ka’lı soru sözcüklerinin Eski Anadolu Türkçesinde, *Tarama Sözlüğü’nde* ve çağdaş Türk lehçelerindeki görünüşleri verilmiştir. kaçan sözcüğünün Türkiye Türkçesi ağızlarındaki kullanımı DS’deki biçimlerinden yararlanarak aktarılmıştır. Sözcüğün Balkan ağızlarındaki kullanımına ise Makedonya ve Kosova Türklerinin kullandığı atasözü ve deyimlerde rastlanılmıştır. Çalışmada sözcüğün değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Torun, 2012, s. 47-53).

Uysal, İ. N. (2012). Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 55-62. Bu çalışmada bağlamsal sözlük ve dizin çalışmalarının önemi üzerinde durulmuştur. Makalede bağlam, bağlamsal sözlük ve dizin hakkında bilgi verilerek ağızlar için hazırlanan sözlük ve dizinlerde bağlamın dikkate alınmasının ağızlardaki anlamsal zenginlikle işlevsel çeşitliliğin ortaya çıkarılmasına katkı sağladığı vurgulanmıştır. Ağızlardaki bağlamsal yöntemin kullanımı örneklerle açıklanmıştır (Uysal, 2012, s. 55-62).

Yavuzarslan, P. (2012). Anadolu’da Öksüz Yavru Hayvan Besleme ve “Ekti~Ehdi” Sözcüğü. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 19(1), 141-158. Bu makalede Anadolu’daki hayvancılıkla ilgili söz varlığında bulunan ve ağızlarda da hâlâ yaşayan sözlükbirim *ekti ~ ehdi*nin kökeni, tarihî metinlerdeki biçimleri, çeşitli dönem metinlerindeki görünüşleri ve metaforik anlamları üzerinde durulmuştur. Makalede sözcük art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem kullanılarak ele alınmıştır. Tarihî dönem eserlerinde sözcüğün biçimleri ve anlamları örnek cümlelerle verilmiştir (Yavuzarslan, 2012, s. 141-158).

Yıldız, H. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Zetasizm/Rotasizm Meselesinin İzleri. *Gazi Türkiyat*, 1(10), 263-323. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızları arasında zetasizm/rotasizm meselesi DS’deki örneklerden hareketle ifade edilmiştir. Makalede konuyla ilgili örnekler çok verili örnekler ve tek verili örnekler olmak üzere iki başlık altında tanımlarıyla sıralanmıştır. Çalışmada örneklerin değerlendirilmesine dair yöntem açıkça ifade edilmiştir (Yıldız, 2012, s. 263-323).

4.Karşılaştırmalı Çalışmalar

Ayazlı, Ö. (2005). Sözcük Açısından Anadolu Ağızları ve Sibir Grubu Türk Dilleri. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 19(2009), 33-46. Bu çalışmada Anadolu ağızlarının söz varlığı yönünden Sibir grubu Türk dilleri ile karşılaştırılması ele alınmıştır. Makalede Anadolu ağızları ve Sibiry grubunda ortak olan ve bugün yazılı dilde çok kullanılmayan veya çok az kullanılan kelimelerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Anadolu ağızlarında ve Sibir grubu Türk dillerinde ortak olan kelimelerin Eski Türkçedeki biçimleri ve tanımları da verilmiştir. Sözcüklerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Ayazlı, 2005, s. 33-46).

Erdem, M. D. (2006). Ağızlardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlerin Diline Kaynaklık Eden Ağızlar. *İlmî*

Araştırmalar, (22), 83-110. Bu çalışmada Eski Anadolu Türkçesi metinleri ağızlarından etkilenme derecelerine göre genel bir sınıflandırma üzerinde ve bu metinlerde kullanılan yazı dilinin dayandığı yerel ağızlar üzerinde durulmuştur. Makalede Anadolu ağızlarının Eski Anadolu Türkçesi metinlerine kaynaklık etmesi bakımından fonetik ve morfolojik ölçütlere de yer verilmiştir. Art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Erdem, 2006, s. 83-110).

Tosunoğlu, M., Melanlıoğlu, D. (2008). Süheyl ü Nev-Bahâr'ın Türkçe Sözlüğü ve Anadolu Ağızları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 53(2005/1), 189-200. Bu çalışmada hem *Süheyl ü Nev-Bahâr*'da hem de DİLÇİN'in sözlüğünde Anadolu ağızlarında kullanılan Türkçe kelimeler tespit edilerek *sayı ve anlam* yönünden incelenmiştir. Tespit edilen bu kelimeler, *DS*'de dikkate alınarak Anadolu ağızlarının söz varlığı ile ses ve anlam yönünden karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma neticesinde sözcükler *Sesi de Anlamı da Değişmeyenler, Anlamı Değişip Sesi Değişmeyenler, Sesi Değişip Anlamı Değişmeyenler, Sesi de Anlamı da Değişenler* başlıkları şeklinde sınıflandırılarak incelenmiştir. Makalenin yöntemi çalışmada belirtilmiş ve verilen her bir örneğin beyit ve sayfa numaraları verilmiştir. Ayrıca Oğuz Türkçesinin gelişim evreleri ve Oğuz boyları detaylı bir şekilde ifade edilmiştir (Tosunoğlu ve Melanlıoğlu, 2008, s. 189-200).

Ersoy, R., Akpınar, B. (2009). Dede Korkut Metinlerinden Hareketle Sivas'ta Yaşayan Atasözleri, Deyimler, Alkış ve Kargışlar Üzerine Bir Araştırma. *Türkbilig*, (18), 103-121. Bu çalışmada Sivas yöresinde bulunan deyimlerin ve atasözlerin *Dede Korkut Hikâye*'lerinin metinleri ile ilgisi üzerinde durulmuştur. *Dede Korkut Oğuzname*'lerinde kullanılan deyimler, atasözleri, alkışlar ve kargışlar, anlatılan olaylar, Sivas'ta yaşayan anlamsal veya çağrışımsal özdeşleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. *Dede Korkut* hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışma art zamanlı bir yöntemde dayanmaktadır (Ersoy ve Akpınar, 2009, s. 103-121).

Sarıkaya, M. (2009). Teklik İkinci Kişi Emir Çekimlerinin Anadolu ve Azerbaycan Ağızlarındaki Değişik Örnekleri Üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (XXV), 145-157. Bu çalışmada teklik ikinci kişi emir çekimlerinin Azerbaycan ve Anadolu ağızlarındaki görünüşleri ele alınmıştır. Teklik ikinci emir çekimi Türkçenin tarihî lehçelerinde, Azerbaycan Türkçesinin ağızlarında ve Anadolu ağızlarındaki biçimleri karşılaştırılarak cümle örnekleriyle irdelenmiştir. Ancak teklik ikinci kişi emir çekiminin yer aldığı örneklerin çoğu nazım biçiminde olan (şiir, ağıt gibi) ve kalıplaşmış (atasözü, deyim) yapıda olan ifadelerdir. Bu makalede verilerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Sarıkaya, 2009, s.145-157).

Korkmaz, Z. (2010a). Balkan Türkçesi Ağızları İle Türkiye Türkçesi Ağızları Arasında Sosyo-Lengüistik Açından Kısa Bir Karşılaştırma. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 103-118. Bu makale Balkan Türkçesi ağızları ile Türkiye Türkçesi ağızları arasındaki sosyo-lengüistik bir karşılaştırmayı ele alır. Çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarını ve Balkan Türkçesi ağızlarını oluşturan temel etkenler üzerinde durularak Balkan Türkçesi ile ilgili yapılmış çalışmalara değinilmiştir. Her iki ağızı oluşturan temel etkenler için verilen örnekler fonetik, morfolojik, sentaks ve söz varlığı yönüyle açıklanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve de eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Korkmaz, 2010a, s. 103-118).

Doğan, T. (2011). Urmiye Ağızları İle Doğu Grubu Ağızlarında Ortak Fonetik Özellikler. *Karadeniz Araştırmaları*, (30), 107-122. Bu makalede İran'ın kuzeybatısında yer alan Batı Azerbaycan eyaletinin merkezi konumunda olan Urmiye'nin ağızları ile Doğu grubu ağızlarının ortak özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu iki ağzın ortak fonetik ve morfolojik özellikleri verilen örneklerle açıklanmıştır. Urmiye'nin coğrafi yapısı, bulunduğu konumu ve etnik yapısı hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Makalenin amacı ve

makalede kullanılan yöntem hakkında bilgi verilmemiştir; ancak verilerin değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Doğan, 2011, s. 107-122).

Güneş, B. (2012). Karşılaştırmalı Ağız Araştırmalarının Önemi ve Türkiye'deki Karşılaştırmalı Ağız İncelemeleri Üzerine Bir Deneme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 20-44. Bu makalede Türkiye'de yapılmış, Türkiye Türkçesi ağızları ile Türkiye dışında yaşayan Türklerin ağızlarının, kendi içinde Türkiye Türkçesi ağızlarının, kendi içinde Türkiye dışı Türk ağızlarının karşılaştırmalı olarak ele alınmış çalışmaları (Güneş, 2012, 20-44) üzerinde durulmuştur. Ağızların Türkçenin arkaik dönemleri ile bu dönemlerdeki eserlerle Türkiye Türkçesi ve Türkiye dışındaki Türk ağızlarının çeşitli konularla karşılaştırıldığı çalışmalardan da bahsedilmiştir. Bu çalışmadaki incelemeler lisansüstü tezler, bilimsel makale ve bildirilerden oluşturulmuştur. Karşılaştırmalı çalışmalar, konularına göre uygun başlıkları altında değerlendirilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Makale, karşılaştırmalı çalışmaların bibliyografyasını vermesi ve bu çalışmaların değerlendirilmesi açısından önem taşımaktadır (2012, s. 20-44).

Gökçür, E. (2012a). Azerbaycan Türkçesi İle Doğu Anadolu Ağızlarındaki Ortaklıklar Üzerine. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 1801-1824. Bu çalışmada Doğu Anadolu Bölgesi illerinin (Erzurum, Elazığ, Erzincan, Kars, Iğdır, Ardahan, Muş, Bitlis ve Van) ağız çalışmalarının incelendiği ve bu çalışmaların fonetik ve morfolojik açıdan Azerbaycan Türkçesiyle benzerlik taşıyan yapıların ele alındığı ifade edilmiştir. Her iki bölgenin ortak ağız özellikleri *ses bilgisi ortaklıkları* ve *şekil bilgisi ortaklıkları* başlıkları altında değerlendirilmiştir. Çalışmada, verilen örneklerin hangi kaynaktan alındığı gösterilmiş ve kelime örnekleri yanında cümle örnekleri de verilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında detaylı bilgiler verilerek malzemenin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Gökçür, 2012a, s. 1801-1824).

5.Morfoloji Alanında Yapılan Çalışmalar

Alyılmaz, S. (2000). Doğu Anadolu Ağızlarında İsim Yapım Ekleri. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (14), 13-19. Bu makalede Doğu Anadolu ağızlarındaki isim yapım ekleri üzerinde durulmuştur. Söz konusu eklerle ilgili bilgiler ve kelime örnekleri verilmiştir. Makalenin yöntemi ve amacına dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (Alyılmaz, 2000, s. 13-19).

Akar, A. (2001). Muğla ve Yöresi Ağızlarında Şimdiki Zaman Biçimleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4). Bu çalışmada Muğla ağızındaki şimdiki zaman biçimlerinin tarihî ve çağdaş Türk lehçelerindeki ilişkisi ele alınmıştır. Makalede Türkçedeki şimdiki zaman çekimi ile Muğla yöresi ve ağızlarındaki şimdiki zaman çekim biçimleri incelenmiştir. Çalışmanın malzemesi Muğla ağızıyla ilgili metinlere ve kasetlere dayanmaktadır. Çalışmanın yöntemi hakkında detaylı bir bilgi verilememiştir; ancak malzemenin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Akar, 2001, s. 0-0).

Erdem, M. D. (2002). "-Duhcan/-Dükcen Sona/Sora" Zarf-Fiili Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(1), 21-27. Bu çalışmada *-duhcan /-dükcen sona/sora* zarf-fiil eki üzerinde durulmuştur. Çalışmanın malzemesi Asarcık, Kavak, Havza ve Ladik'te yapılan derleme ve anketlere dayanmaktadır. Makalede bu yapının işlevleri ve özellikleri cümle örnekleriyle verilmiştir. Ancak makalede derleme yöntemleri ve kaynak kişiler hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (Erdem, 2002, s. 21-27).

Tanç. M. (2004). Osmaniye İli Ağzında ol- (<bol-) Yardımcı Fiilinin Yaklaşma İfade eden Tasvir Yardımcı Fiili Olarak Kullanımı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(2),

123-129. Bu makalede Osmaniye ili ağızlarında bazı yapılarla yaklaşma ifade eden tasvir yardımcı fiili *ol-* (<*bol-*) üzerinde durulmuştur. Çalışmada yaklaşma ifade eden tasvir fiilleri hakkında bilgi verilerek Osmaniye ili ağızındaki *ol-* ile yaklaşma ifade eden yapıların Türkiye Türkçesindeki karşılıkları da verilmiştir. Çekimler örnek cümlelerle de gösterilmiştir. Makalede, kullanılan yöntem hakkında detaylı bir bilgi verilmemiştir (Tanç, 2004, s. 123-129).

Günşen, A. (2006). Anadolu Ağızlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi: -ı / -ici; -ucu / -ücü. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1(2), 54-83. Bu makalede, Gaziantep yöresinden Kahramanmaraş'a, Çukurova'ya ve Kırşehir yörelerine kadar uzanan ağız bölgelerinde kullanılan *-ı/-ici*, *-ucu/-ücü* eki üzerinde durulmuştur. Çalışmada Türk dili tarihi içerisinde kullanılan gelecek zaman ekleri hakkında bilgi verilmiştir. Anadolu ağızlarında bulunan gelecek zaman ekleri hakkında da bilgi verilerek *-ı/-ici*, *-ucu/-ücü* ekinin etimolojisi ve ağızlardaki kullanımları ifade edilmiştir. Makalede, art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Günşen, 2006, s. 54-83).

Bacanlı, E. (2007). Aspekt, Kılınış ve Taksis Çerçevesinde Tavas Ağızlarındaki Şimdiki Zaman İşaretleyicilerinin Değerlendirilmesi. *Erdem*, 16(48), 1-20. Bu çalışmada, Tavas ağızlarındaki şimdiki zaman şekillerinin *aspekt*, *kılınış* ve *taksis* çerçevesinde incelenmesi üzerinde durulmuştur. Tavas ağızlarında kullanılan şimdiki zaman biçimleri *aspekt* ve *kılınış* başlıkları altında tarihî Türk lehçelerinde ve çağdaş Türk lehçelerindeki örneklerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Makalede kullanılan malzemenin 2000 yılında yapılan derleme çalışmalarına dayandığı ifade edilmiştir; ancak derleme yöntemi ve derleme yapılan kişiler hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Konuyla ilgili örneklerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Bacanlı, 2007, s. 1-20).

Daşdemir, M. (2008). Anadolu Ağızlarında Çekimli Yapılarda Ortaya Çıkan /+(E)n/ Eki ve Buna Bağlı Ses Değişmeleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (36), 1-16. Bu makalede Anadolu ağızlarında çekimli yapılarda ortaya çıkan /+(E)n/ eki ve bu eke bağlı ses değişimleri üzerinde durulmuştur. Hal durumundaki çekimlerde (yönelme, yükleme) /+(E)n/ ekinin durumu ağızlardaki örnekleriyle (Erzincan: bahan/behen 'bana') verilmiştir. Doğu Anadolu ve çevresi ağızlarındaki bu ekin hâl eklerindeki durumu tarihî lehçelerde ve çağdaş lehçelerdeki biçimleriyle açıklanmıştır. Ayrıca bu eke bağlı ses değişmesinin nedenleri üzerinde de durulmuştur. Çalışmadaki konuyla ilgili verilerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Daşdemir, 2008, s. 1-16).

Tulu, S. (2008). Anadolu ve Rumeli Ağızlarında (-i verir) Yapısı. *Karadeniz Araştırmaları*, (19), 129-136. Bu makalede, Anadolu ve Rumeli ağızlarındaki *-i verir* yapısı üzerinde durularak bu yapının bazı kaynaklarda ifade edildiği gibi şimdiki zaman eki olmadığı vurgulanmıştır. Ekin etimolojisi verilerek cümlelerdeki kullanımı ve anlamı örneklerle açıklanmıştır. Çalışmada verilen malzeme eş zamanlı bir yöntemle değerlendirilmiştir (Tulu, 2008, s. 129-136).

Karpuz, H. Ö., Uysal, İ. N. (2009). Karaman İli Ağızlarının Şekil Bilgisi Özellikleri Bakımından Anadolu Ağızları Arasındaki Yeri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 54-62. Bu çalışmada Karaman ili ağızlarının morfolojisi üzerinde durularak Karaman ağızının Anadolu ağızlarındaki yeri hakkında çıkarımlarda bulunulmuştur. Karaman ili ağızlarındaki şekil bilgisi özellikleri, diğer Anadolu ağızlarındaki biçimleriyle da açıklanmıştır. Çalışmanın malzemesi için derleme yapılmıştır. Derleme yöntemi, kaynak kişiler, verilerin kişilerden derlenmesi ile ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Derlemelerin çoğunlukla ses kayıt cihazı ile yapıldığı belirtilerek TDK tarafından

geliştirilen çeviri yazı alfabetinin kullanıldığı ifade edilmiştir. Malzemenin değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Karpuz ve Uysal, 2009, s. 54-62).

Yıldırım, F. (2009). Anadolu Ağzlarında Sınırlama Gösteren Yapılar. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (19), 185-201. Bu makalede Anadolu ağzlarında sınırlama gösteren edat grupları, sınırlama ekleri ve zarf-fiil ekleri üzerinde durulmuştur. Bu yapıların Türkiye Türkçesinde kullanılmayan bazılarının tarihi lehçeler ve çağdaş Türk yazı dillerindeki biçimlerine de yer verilmiştir. Sınırlama bildiren yapıların Anadolu ağzlarındaki biçimleri verilerek bahsedilen yapıların ağzlardaki yayılma alanları haritalarla gösterilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında detaylı bilgiler verilerek yapıların değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Yıldırım, 2009, s. 185-201).

Mutlu, H. K. (2009). Balıkesir Yörük Ağzlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Biçimleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 57(2), 71-83. Bu makalede Balıkesir Yörük ağzlarında kullanılan şimdiki zaman biçimleri üzerinde durulmuştur. Balıkesir Yörükleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışma, yazarın *Balıkesir İli Ağzları, İnceleme-Metinler-Sözlük* adlı doktora tezinden hareketle yapılmıştır. Balıkesir Yörük ağzlarındaki şimdiki zaman biçimleri, diğer Anadolu ağzlarıyla da karşılaştırılarak verilmiştir. Makaledeki yapıların değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Mutlu, 2009, s. 71-83).

Baştürk, Ş, Uluocak, M., Eroğlu, S., Şahin, H. (2009). Bursa Yerli Ağzlarında İsim İşletme Ekleri. *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(17), 289-299. Bu çalışmada dağ yöresinden derlenerek çözülmüş metinlerden hareketle Bursa yerli ağzlarındaki isim işletme ekleri üzerinde durulmuştur. Bu makaledeki malzemeler, 2006 yılında Uludağ Üniversitesi destekli *Bursa Yerli Ağzlarının Derlenip İncelenmesi* adlı projeye dayanarak elde edilmiştir. Bursa'daki göçmen ve yerlilerin yaşadığı ilçe ve köylerle ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Bursa yerli ağzlardaki isim işletme ekleri, STT ile diğer Anadolu ağzları karşılaştırılarak açıklanmıştır. Verilen her bir örnek yapının hangi köy ve mahalleye ait olduğu belirtilmiştir. Makalede çalışmanın amacı ve yöntemi hakkında detaylı açıklamalar yapılmış; ancak derlemelerdeki kaynak kişiler, kullanılan cihazlar ve metinlerin çözümleme yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Makaledeki yapıların değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Baştürk vd., 2009, s. 289-299).

Durgut, H. (2010). Doğu Karadeniz Ağzlarında Mekân Hâlleri Üzerine. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 291-299. Bu çalışmada Doğu Karadeniz ağzlarında mekân ifade eden isim hâl ekleri arasındaki görev aktarımları üzerinde durulmuştur. Türkçede hâl kategorisi ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Makaledeki malzeme, Doğu Karadeniz ağzları üzerine yapılan çalışmalardan Trabzon ve Rize ağzlarıyla ilgili kaynaklardan elde edilmiştir. Mekân hâllerinde görev aktarımı, *Yönelme hâlinin bulunma hâli görevinde kullanılması, Bulunma hâlinin yönelme hâli görevinde kullanılması, Yönelme hâlinin ayrılma hâli görevinde kullanılması, Bulunma hâlinin ayrılma hâli görevinde kullanılması* başlıkları altında açıklamalarla ve cümle örnekleriyle verilmiştir. Rize ve Trabzon ağzlarındaki hâl eklerinin durumu, Eski Türkçe ve STT ile karşılaştırılarak ele alınmıştır. Makalenin amacı, yöntemi ve kullanılan kaynaklar hakkında bilgi verilerek art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Durgut, 2010, s. 291-299).

Korkmaz, Z. (2010b). "LA" Pekiştirme Ek-Edatının Türkiye Türkçesi Ağzlarındaki Uzantıları ve -AIA Tekrarlama Ekinin Yapısı Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(1), 7-20. Bu çalışmada, enklitik yapıdaki -LA pekiştirme eki ve bu ekin

Anadolu ağızlarındaki *-oına/-kine ve -oana/-kene* vb. şekilleri üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda makalede isimden fiil türeten +A- ekinde kendini gösteren işlev zayıflaması ve körelmesi dolayısıyla bu ekteki körelmiş işlevi tazelemek üzere yine ek yığılması olayına başvurulmuş ve +A- eki üzerine -IA pekiştirme eki getirilerek iki ekin kaynaşması yoluyla nasıl -A-IA- > -AIA- tekrarlama fiillerinin oluştuğu konusu da ele alınmıştır. Makalede art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem kullanılmıştır (Korkmaz, 2010b, s. 7-20).

Akça, H. (2011). Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 611-619. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarının tasniflenmesinde şimdiki zaman ekinin temel alındığı kaynaklara değinilerek Ankara ili ağızlarında {-yor} şimdiki zaman ekinin varyantları üzerinde durulmuştur. Makalede {-yor} şimdiki zaman eki şu başlıklar altında açıklanmıştır: a) Geniş Ünlülü Şimdiki Zaman Ekleri: {-(I)yo}, {-(I)yoru}, {-(I)yor}; b) Dar Ünlülü Şimdiki Zaman Ekleri: {i yürür / -i yürür, -a yürür /-e yürür}, {-(I)yı}, {-(I)yIr}, {-(I)y}, {-yr}, {-ır}, {-i}. Bu biçimler Eski Türkçe ve çağdaş lehçelerin bir kısmıyla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Makalede yapıların etimolojilerine de yer verilerek {-yor} şimdiki zaman ekinin varyantlarıyla ilgili örnekler de belirtilmiştir. Her bir varyantın hangi bölgelerde kullanıldığı da açıklanmıştır. Çalışmada, biçimlerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Akça, 2011, s. 611-619).

Başdaş, C. (2011). Doğu Anadolu Ağızlarında Hâl Kavramı Taşıyan İyelikli Yapılar. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 739-746. Bu makalede Doğu Anadolu bölgesi ağızlarında [Elazığ, Erzincan, Erzurum, Van Gölü Kuzey havzası (Adilcevaz, Ahlat, Erciş)] hâl kavramı taşıyan iyelikli yapılar ele alınmıştır. Bu bölge ağızlarından derlenen metinlerden (yalnızca Elazığ) tespit edilen örneklerden hareketle ilgi, yükleme, yönelme hâlindeki iyelikli isimler ve yönelme hâlindeki zamirlerin özel şekilleri, fonetik ve morfolojik olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın yöntemi hakkında detaylı bir bilgiye rastlanamamıştır. Derleme yöntemi, kaynak kişiler, sorulan sorular vb. hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. Makalede malzemenin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Başdaş, 2011, s. 739-746).

Erdem, M. D., Bölük, R. (2011). Kaş (Antalya) Ağızı Şekil Özellikleri Üzerine. *DİYALEKTOLOG*, (2), 29-40. Bu çalışmada Antalya'ya bağlı Kaş ilçesi ağzının morfolojik verileri üzerinde durulmuştur. Kaş ağzının morfolojik verileri Türkiye Türkçesi ağızlarıyla karşılaştırılarak verilmiştir. Çalışmanın malzemesi Kaş ilçesinin bütün belde ve köylerinden yapılan derlemelere dayanılarak elde edilmiştir. Yalnız makale, Kaş ağzını temsil eden 7 köyün derleme metinleri ile sınırlı tutulmuştur. Çalışmada incelenen belde ve köyleri gösteren harita da eklenmiştir. Derleme yöntemi, kaynak kişilerin, malzemenin çözümlenmesi hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak çalışmada metot olarak *dar saha yönteminin* seçildiği belirtilmiştir. Şekil özelliklerinin değerlendirilmesinde daha çok eş zamanlı daha az art zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Erdem ve Bölük, 2011, s. 29-40).

Baydar, T. (2012). Erzincan ve Yöresi Ağızlarında -sA Enklitiği. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 83-92. Bu makalede Erzincan ve yöresi ağızlarında -sA enklitiği üzerinde durularak -sA enklitiğinin nedenleri açıklanmıştır. Bu yapının Türkçedeki kullanımları örneklerle belirtilmiştir. -sA enklitiğinin Doğu grubu ağızlarındaki ve Azerbaycan Türkçesindeki kullanımları ve biçimlerine de yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemine dair detaylı bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak yapının değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Baydar, 2012, s. 83-92).

Cin, A. (2012). -ArAktAn Ekinin Kullanımı ve Yapısı. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 185-192. Bu çalışmada -araktan, -erekten zarf-fiil ekinin yapısı,

Türkçenin tarihî dönemlerindeki, Türkiye Türkçesindeki ve Anadolu ağızlarındaki durumu ele alınmıştır. Bu ekin yapısı hakkında görüşler verilmiştir. *-araktan*, *-erekten* zarf-fiil ekiyle ilgili cümle, şiir ve gazete yazılarındaki cümlelerden örnek verilmiştir. Makalede, eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Cin, 2012, s. 185-192).

Üstün, M. C. (2012). Erzincan Ağzında Görülen “-(y)AğIn” Eki Hakkında. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 79-87. Bu makalede Doğu grubun ağızlarından biri olan Erzincan ağzında bulunan *-(y)AğIn* istek ekinin fonetik oluşumu ve cümle kurgusu içerisindeki kurgusu üzerinde durulmuştur. Doğu grubu içerisindeki Erzincan ağzı hakkında bilgiler verilmiştir. Türkçedeki istek ve istek ekinin tarihî lehçelerdeki biçimleri ve kullanımları cümle örnekleriyle ifade edilerek Erzincan ağzında görülen *-(y)AğIn* biçiminin yapısı açıklanmıştır. Çalışmada, makalede kullanılan yöntem hakkında detaylı bir bilgiye rastlanmaz. Ancak yapının değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Üstün, 2012, s. 79-87).

6.Sentaks Alanında Yapılan Çalışmalar

Tokatlı, S. (2006). Anadolu Ağızlarında Ki Bağlama Edatı İle Kurulan Yardımcı Cümleler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 453-465. Bu makalede Anadolu ağızlarında bulunan ki’li yardımcı cümlelerin kullanımı ve temel cümledeki görevleri üzerinde durulmuştur. Makalede ki’li cümleler, *Temel cümleye özne olarak bağlanan yardımcı cümleler*, *Temel cümleye nesne olarak bağlanan yardımcı cümleler*, *Temel cümleye dolaylı tümleşik olarak bağlanan yardımcı cümleler*, *temel cümleye zarf tümleşik olarak bağlanan yardımcı cümleler*, *Temel cümlelerin bir unsurunu vasıflandıran yardımcı cümleler ve şart cümlesi başlığı altında cümle örnekleriyle açıklanmıştır. Çalışmada, eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Tokatlı, 2006, s. 453-465).*

Nalbant, M. V. (2007b). Eski Türkçe *kı* Ünlemi ve Bunun Anadolu Ağızlarındaki *kı/gı* Ünlemiyle Karşılaştırılması. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 146-151. Bu çalışmada Eski Türkçe döneminden itibaren yazılı kaynaklarda görülebilen ve Anadolu ağızlarında da bulunan eski bir ünlem (*kı*) ele alınmıştır. Makalede tarihî lehçelerde ve Anadolu ağızlarında *kı* ~ *kız* ünleminin yapısı ve kullanımları hakkında bilgi verilmiştir. Yapının değerlendirilmesinde hem art zamanlı hem de eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Nalbant, 2007b, s. 146-151).

Brendemon, B. (2008). Anadolu Ağızlarındaki Sözdizimi Üzerine Bir Not. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(3), 166-175. Bu çalışmada Doğu Karadeniz ağızlarındaki yan cümlelerin bazı özellikleri üzerinde durulmuştur. Makalede Türkçenin cümleyi bağlama yöntemlerinden bahsedilerek Hint-Avrupa dillerindeki, İngilizcedeki bağlama yöntemlerinden de bahsedilmiştir. Anadolu ağızları ve Doğu Karadeniz ağızlarındaki cümle yapıları ad cümlesi, sıfat cümlesi, zarf cümlesi başlıklarında incelenmiştir. Makalenin amacı ve yönteminden bahsedilmiştir (Brendemon, 2008, s. 166-175).

Alkayış, M.F. (2011). Adıyaman Ağzında Kullanılan İki Enklitik Edatı: *ke*, *o*. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(6), 1-10. Bu çalışmada Adıyaman ağzında kullanılan enklitik edatı: *ke* ve *o* üzerinde durulmuştur. Makalede Adıyaman’ın tarihi ve coğrafyası hakkında kısaca bilgi verilmiştir. İki enklitik edatı cümle örnekleriyle açıklanarak anlamlarına göre sınıflandırılmıştır. Makalede kullanılan yöntem hakkında detaylı bir bilgiye rastlanmamıştır. Verilerin değerlendirilmesinde art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Alkayış, 2011, s. 1-10).

Ersöz, S. (2011). Türkiye Türkçesinin Doğu Grubu Ağızlarında Bedduaların İşlevleri ve Cümle Yapıları Arasındaki İlişki. *Turkish Studies-International Periodical For The*

Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 6(1), 1111-1128. Bu makalede Doğu grubu ağızlarındaki bedduaların işlevleri ve cümle yapıları arasındaki ilişki üzerinde durulmuştur. Beddualar ve cümle yapıları hakkında bilgi verilmiştir. Doğu grubu ağızındaki beddualar *Tam bedduaların cümle yapıları; duamsıların yapıları, yeminlerin yapıları, hayıflanmaların yapıları, küfürlerin yapıları* başlıkları altında cümle örnekleriyle açıklanmıştır. Yapıların değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Ersöz, 2011, s. 1111-1128).

İlker, A. (2011). Manisa Ağızlarındaki Dört Benzetme Cümlesine Toplumsal Dilbilim Açısından Bir Yaklaşım. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 85-91. Bu makalede Manisa ağızlarındaki dört benzetme cümlesinde toplumsal dilbilim açısından bir değerlendirme üzerinde durulmuştur. Çalışma, CBÜ-BAP kapsamında yapılmış *Manisa Ağızları* adlı projeye dayanmaktadır. Bu projenin kapsamı hakkında, derleme yöntemleri, kaynak kişiler, kaynak kişilerin çevreleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Verilen örnekler cümlelerin hangi kişilerden alındığı, kişinin adı, cinsiyeti, yaşı ve yaşadığı ortamı hakkında açıklamalarda bulunulmuştur (İlker, 2011, s. 85-91).

Yavuz, S. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (3), 59-107. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarındaki bağlaçlar üzerinde durularak 734 bağlacın tespit edildiği vurgulanmıştır. Bu makale için Türkiye Türkçesi ağızları üzerine yazılmış kitap, makale, bildiri metinlerinden oluşan 152 çalışma taranmıştır. Makalede bağlaç kavramı *Bağlaç nedir, Terim olarak bağlaç, bağlaçların özellikleri, Bağlaçların Türkçe sözdizimindeki yeri, Türkçede bağlaçların oluşumu, Bağlaçlarda anlam, Bağlaçlarda vurgu* vb. başlıklar altında oldukça detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Daha önce bağlaçlar hakkında yapılmış tasnifler üzerinde durularak yeni bir tasnif denemesi de yapılmıştır. Türkiye Türkçesi ağızlarında tespit edilen bağlaçlar liste hâlinde verilmiştir. Tespit edilen bağlaçlardan hareketle detaylı bir sonuç yazılmıştır. Çalışmanın yöntemi hakkında detaylı bilgiler verilmiştir (Yavuz, 2011, s. 59-107).

7.Sınıflandırma Çalışmaları

Gülsevin, G. (2004). Ağız Tartışmalarında Ses Özelliklerinin Sınıflandırılması Üzerine Düşünceler ve Uşak İli Ağızı Örneği. *İlmî Araştırmalar*, (18), 31-44. Bu çalışmada Türkiye’de yayımlanmış ağız çalışmalarının ses bilgisi bölümleri üzerinde durularak ses değişimlerinin verilmiş biçimleri eleştirilmiştir. Ses bilgisi için *Uşak İli Ağızları* adlı projeden toplanan malzemeye dayanarak bir tasnif yöntemi önerilmiştir. Bu yöntemde ses olayları, *karakteristik olan ve karakteristik olmayan; yaygın olan ve yaygın olmayan* vb. şekilde sınıflandırılmıştır. Makalede bütünüyle ses bilgisi özelliklerine bakılarak herhangi bir ağızın tespit edilmesinin zor olduğu belirtilirken yalnızca karakteristik ses özelliklerine bakılarak bir ağızın kolayca tespit edileceği vurgulanmıştır (Gülsevin, 2004, s. 31-44).

Karpuz, H. Ö., Uysal, İ. N. (2010). Karaman İli Ağızlarının Özellikleri ve Sınıflandırılması. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 1-17. Bu çalışmada Karaman ili ağızlarının temel fonetik ve morfolojik özelliklerinin verilmesinden hareketle bölgenin alt ağız gruplarının belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Bu makale daha önce yazarın yaptığı doktora tezine dayanmaktadır. Makalede Karaman’ın üç alt bölgesi *Taşeli Ağız Bölgesi (I. Ağız bölgesi), Ayrancı Ağız Bölgesi (II. Ağız bölgesi) ve Merkez ve Cıvırı Ağız Bölgesi (III. Ağız bölgesi)* olarak vurgulanmıştır. Her bir ağız bölgesinin ses ve şekil özelliklerine dair detaylı bilgiler verilmiştir. Makalenin sonunda Karaman ili ağızlarını oluşturan ağız bölgelerinin belirgin özellikleri tablo hâlinde verilmiştir (Karpuz ve Uysal, 2010, s. 1-17).

Buran, A. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarının Tasnifleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Turkish Studies-Internaitonal Periodical For The Languages, Literature and*

History of Turkish or Turkic, 6(1), 41-54. Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi ağızlarının genel tasnifleri üzerinde durulmuştur. Makalede, Türkiye Türkçesi ağızları üzerine yapılan tasnifler hakkında bilgi verilmiştir. Tasniflerin ölçütlerinde *yerleşim birimleri, coğrafi yer ve yönlerin kesin belirleyici ve ayırt edici bir ölçüt olamayacağı* vurgulanarak yapılan tasnifler değerlendirilmiştir (Buran, 2011, s. 41-54).

8.Söz Varlığı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kaymaz, Z. (2000). Türkiye Türkçesi ve Ağızlarında Renk Bildiren Kelimelerin Kullanılışı ve Sistematiği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 45(1997), 251-341. Bu makalede, Türkiye Türkçesi ve ağızlarında renk bildiren kelimelerin kullanışları üzerinde durulmuştur. Renk adları *Renk isminde tekrarlar, Renk bildiren deyimler, Renklerde mecazi ifade, Renk bildiren fiiller, Renk bildiren kelimelerle kullanılan ekler* vb. başlığı altında açıklanmıştır. Eski Türkçedeki renk bildiren sözcükler de belirtilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında detaylı bir bilgi verilmiştir (Kaymaz, 2000, s. 251-341).

Ayva, A. (2003). Mehmet Ali Köyü (Güneysınır/Konya) Ağızında Kullanılan Fiillere Ekler. *Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 51(2), 39-56. Bu çalışmada Mehmet Ali Köyü'nden derlenmiş 110 adet fiil üzerinde durulmuştur. Bu dağ köyünden tespit edilen fiiller cümle örnekleriyle verilmiştir. Makalenin yönteminden bahsedilmiştir; ancak derleme yöntemleri hakkında detaylı bir bilgi verilmemiştir (Ayva, 2003, s. 39-56).

Kartalcık, V. (2008). Anadolu Ağızlarında Üzüm Adlandırmaları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(5), 663-711. Bu çalışmada DS ve Anadolu ağızları üzerine 2004 yılına kadar yayımlanan kitaplardan hareketle üzüm adlarının tespit edilmesi ve bu adlardaki fonetik değişmelerin belirlenmesi üzerinde durulmuştur. Anadolu'daki üzüm kültüründen de bahsedilmiştir. Tespit edilen üzüm adları *ses farklılıklarına göre ve anlam farklılıklarına göre* sınıflandırılmıştır. Makalede kullanılan yöntemle ilgili detaylı bilgiler verilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Kartalcık, 2008, s. 663-711).

Öztürk, E. (2008). Bolu Ağızında Yemek Kültürüyle İlgili Kelimeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(17), 128-132. Bu makalede Bolu yöresinden derlenen yemek, sebze, meyve, ot, mantar isimleri ve yemek araç gereç isimleri üzerinde durulmuştur. Makalede Bolu'nun coğrafyası ve yemek kültürü hakkında bilgi verilerek söz varlığı *yemek, sebze, meyve* vb. başlıklar altında isimler olarak sıralanmıştır. Fonetik, morfolojik ve semantik bir inceleme yapılmamıştır. Çalışmanın yöntemi hakkında hiçbir bilgiye rastlanmamıştır. Derleme yöntemi, kaynak kişiler vb. hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir (Öztürk, 2008, s. 128-132).

Ersöz, S. (2009). Nazilli (Aydın) Ağızından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, IX(2), 37-62. Bu çalışma, Nazilli ilçesinden ve köylerinden derlenmiş sözcükleri ve taranmış metinlerdeki sözcükleri içerir. Derlenen sözcükler DS'de bulunmayan, farklı anlam taşıyan, farklı şekilleriyle ortaya çıkan ve Nazilli ifadesi olmayan şekilde dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışmada sunulan her bir kelime ve söz grubuyla ilgili örnek cümle verilerek kaynağı belirtilmiş ve DS'ye katkı sağlama amacı güdülmüştür. Ayrıca makalede derlenen sözcükler için detaylı transkripsiyon işaretleri belirtilmiştir (Ersöz, 2009, s. 37-62).

Günşen, A. (2009). Türkiye Türkçesi Ağızlarında "Alevi-Bektaşî" Anlamlı Söz Varlığı Üzerine. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (52), 101-124. Bu çalışmada, Türkiye Türkçesi ağızlarına ait farklı kaynaklar taranarak elde edilen Alevi-Bektaşî'ye ait anlamlı söz varlığı ele alınmıştır. Tespit edilen söz varlığının kökenleri ve

dil özellikleri üzerinde durulmuştur. Alevi-Bektaşî geleneğinden detaylı bir şekilde bahsedilmiştir. Her bir Alevi-Bektaşî topluluğunun hangi yerlerde (ülke, il, ilçe vb.) bulunduğu belirtilmiştir. Makalenin yöntemi hakkında detaylı bir bilgi verilmiştir (Günşen, 2009, s. 101-124).

Bozkaplan, Ş. A. (2009). Anadolu Ağızlarında Güzel Adlandırma Örnekleri. *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(3), 376-396. Bu makalede Anadolu ağızlarında görülen güzel adlandırma örnekleri ele alınmıştır. Güzel adlandırmanın tanımı yapılarak söz varlığı *Hastalıklara dair güzel adlandırmalar, Hayvan adlarına dair güzel adlandırmalar, Kadına dair güzel adlandırmalar, Mahremiyete dair güzel adlandırmalar, Ölümüne dair güzel adlandırmalar, Hacete dair güzel adlandırmalar* vb. şekilde pek çok başlık altında tanımlarıyla birlikte verilmiştir. Makalede, kullanılan yöntemle dair herhangi bir bilgiye rastlanmaz (Bozkaplan, 2009, s. 376-396).

Doğan, N. (2011). Vezirköprü ve Havza Ağızlarında Yabancı Bitki Adları. *DİYALEKTOLOG*, (2), 7-13. Bu makalede Vezirköprü ve Havza ağızlarındaki yabancı bitki adları üzerinde durulmuştur. Tespit edilen söz varlığının adlandırma biçimlerine göre bir tasnifi yapılmıştır. Buna göre Adlandırmaların dayandığı temeller *Biçimine (Görünüş) göre, Büyüklüğüne göre, Tadına göre yapılan adlandırmalar, Hayvan adları kullanılarak, Rengine göre, Özel isimlerle yapılan, Yapısal ve İşlevsel özelliğine göre yapılan adlandırmalar ve Sorunlu adlandırmalar* şeklinde sınıflandırılmıştır. Adlandırmaların yapısı (belirtisiz isim tamlaması, sıfat tamlaması, sıfat-fiil öbeği vb.) da incelenmiştir. Makalede Vezirköprü ve Havza'da derlenen bitki adlarının ne botanikle ilgili sözlüklerde ne de *DS'*de bulunmadığı belirtilmiştir. Vezirköprü ve Havza'da derlemenin yapıldığı söylenmiş; ancak derleme yöntemi, kaynak kişiler, kaynak kişilere sorulan sorular, neden Vezirköprü ve Havza'nın derleme için seçildiğine dair hiçbir bilgiye rastlanmamıştır (Doğan, 2011, s. 7-13).

Ersöz, S. (2010). Artvin İli Zeytinlik Köyü Manileri ve Ağız Özellikleri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, X(1), 49-66. Bu çalışmada, Artvin ilinin merkez ilçesine bağlı Zeytinlik köyünde söylenen maniler sunularak bu manilerin ağız özellikleri tespit edilmiştir. Manilerin ses ve şekil özellikleri değerlendirilirken yer yer diğer Anadolu ağızlarındaki ağız özellikleriyle karşılaştırılmıştır. Makalede, Zeytinlik köyü hakkında kısaca bilgi verilerek neden derleme için bu köyün seçildiği belirtilmiştir. Derleme yöntemleri, kaynak kişiler, transkripsiyon işaretlerinin seçiminde hangi araştırmacının temel alındığı yöntem kısmında açıklanmıştır (Ersöz, 2010, s. 49-66).

Emiroğlu, S. (2011). Eski Türkçedeki *teyey* "sincap" Sözü'nün Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Uzantıları ve Anlamdaşları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 59(1), 17-26. Bu çalışmada Eski Türkçedeki *teyey sincap* sözünün, tarihî lehçelerdeki, Türkiye Türkçesi ağızlarında ve çağdaş lehçelerdeki uzantıları ve anlamdaşları üzerinde durulmuştur. Makalede Türkiye Türkçesi ağızlarında *sincap* sözcüğünü karşılayan diğer kelimeler de verilmiştir. Metinlerde *teyey sincap* sözünün geçtiği yerler örnek cümle olarak verilmiştir. Çalışmada, sözcüğün değerlendirilmesinde hem art zamanlı hem de eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Emiroğlu, 2011, s. 17-26).

İleri, C. (2011). Eskişehir Ağızlarından Türkiye Türkçesi Söz Varlığına Katkılar. *Folklor / Edebiyat*, 17(66), 9-22. Bu çalışmada Canan İleri'nin *Eskişehir İli Mihalıççık İlçesi ve Yöresi Ağızları* adlı eserindeki söz varlığı üzerinde durulmuştur. Her bir sözcüğün tanımı verilerek cümle örnekleri eklenmiştir. *Büyük Türkçe Sözlük, Güncel Türkçe Sözlük, Tarama Sözlüğü, Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü* ve *Ziraat Terimleri Sözlüğü*'nde olmayan kelimeler "(-)" bu işaretle örnek cümlelerin sonunda gösterilmiştir. Mihalıççık ilçesi ve yöresi ağzındaki deyimler de çalışmada yer almıştır. Makalede kullanılan yöntem hakkında detaylı bir bilgi verilmiştir (İleri, 2011, s. 9-22).

Karademir, F. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Birden(Bire)lik/Ansızlık Bildiren Sözcükler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 407-433. Bu çalışmada Türkiye Türkçesi ağızlarında *birden*, *birdenbire*, *ansızın*, *aniden*, *ani*, *bir anda* gibi ifadelerle kodlanmış sözcüklerin tespit edilmesi üzerinde durulmuştur. Tespit edilenlerin geneli *ses yansımali ve türevdeş* olan bu sözcükler, görev ve yapılarına göre sınıflandırılmıştır. Bu tasnife göre tabloda veriler gösterilmiştir. Verilen her bir sözcüğün yerleri (il, ilçe, köy vb.) belirtilmiştir. Makalede kullanılan yöntem hakkında detaylı bir bilgi verilmiştir (Karademir, 2011, s. 407-433).

Şenel, M. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ölçü Birimleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (12), 80-93. Bu çalışmada DS ile birlikte taranan kaynaklardan elde edilerek tespit edilen ölçü birimleri üzerinde durulmuştur. Belirtilen ölçü birimleri *uzunluk*, *ağır*, *zaman*, *mesafe*, *miktar* vb. başlıklar altında sınıflandırılarak tahlil edilmiştir. Türkiye’de kullanılan ve kullanılmış ölçü sistemi hakkında detaylı bir bilgi verilmiştir. Tespit edilen ölçü birimlerinin tasnifi tablo şeklinde verilmiştir (Şenel, 2011, s. 80-93).

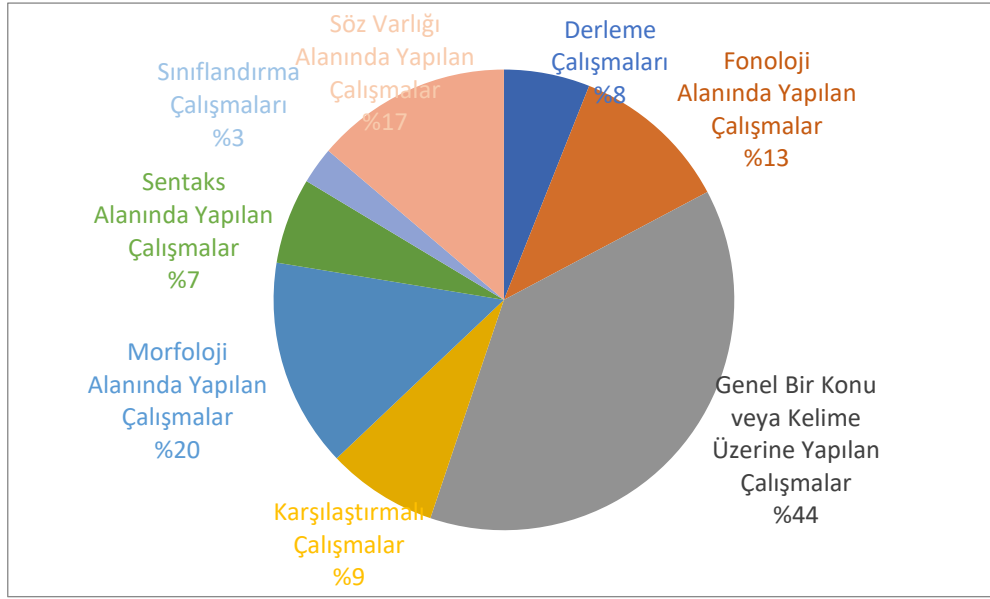
Teres, E. (2011). Söğüt (Bilecik) Ağızından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Folklor / Edebiyat*, 17(65), 19-26. Bu çalışma, yazarın hazırlamakta olduğu *Bilecik ve Çevresi Ağızları* adlı çalışmasında yer alan *Söğüt Ağızı*’ndan bazı deyim ve sözcüklerin aktarmasını içerir. Sunulan örnekler DS’de yer alan, almayan veya değişik biçimlerde yer alan sözcükler şeklinde değerlendirilmiştir. Derlenen her bir sözcük, deyim, atasözü ve beddua ile ilgili örnek bir cümle verilmiş ve kaynağı (hangi köyden derlendiği) belirtilmiştir. Sunulan sözcüklerin çoğunluğu *edebî dildeki ... sözcüğün değişmiş biçimidir*, şeklinde ifade edilmiştir (Teres, 2011, s. 19-24).

Bulut, S. (2012). Anadolu Ağızlarında Kullanılan Kalıp Sözcükler ve Bu Kalıp Sözcüklerin Kullanım Özellikleri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 1117-1155. Bu çalışmada, daha önce Anadolu ağızlarıyla ilgili yapılmış çalışmalardan hareketle ağızlarda yer alan kalıp sözcüklerin tespit edilerek incelenmesi üzerinde durulmuştur. Makalede, kalıp sözcükler hakkında detaylı bir bilgi verilerek tespit edilen yapılar belli başlı kategoriler (doğrudan kalıp cümleler, beddualar, selamlaşma sözleri vb.) içerisinde verilmiştir. Her bir kalıp sözle ilgili örnek bir iki cümle verilmiştir. Makalenin yöntemi ve amacı da ifade edilmiştir (Bulut, 2012, s. 1117-1155).

Gökçür, E. (2012b). Van Gölü Havzası Ağızlarında Kullanılan Eski Türkçe ve Orta Türkçe Menşeli Sözcükler Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 35-45. Bu çalışmada, Van Gölü havzası ağızlarında görülen Eski Türkçe ve Orta Türkçe menşeli kelimeler üzerinde durulmuştur. Makalede, Van Gölü havzasının yerleşim yerleri ve ağızları hakkında bilgi verilmiştir. Van Gölü havzasında kullanılan Eski ve Orta Türkçe menşeli sözcükler tanımlarıyla birlikte bir tablo içerisinde verilmiştir. Makalenin sonuç kısmında ortak sözcüklerin ses değişimleri ile ilgili bazı açıklamalar yapılmıştır. Makalede kullanılan yöntem hakkında bilgi verilerek art zamanlı ve eş zamanlı bir yöntem uygulanmıştır (Gökçür, 2012b, s. 35-45).

Yalçın, S. K., Çalışır, R. (2012). Elazığ Ağızında Görülen Deyimler Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 3-24. Bu çalışmada Elazığ ağızında görülen deyimler ele alınmıştır. Elazığ ağızıyla ilgili ağız çalışmalarında geçen metinlerden ve DS’den yararlanılmıştır. Deyimler köken, yapı, anlam ve sözdizimi yönünden değerlendirilmiştir. Makalenin sonuna sözlük de eklenmiştir (Yalçın ve Çalışır, 2012, s. 3-24).

B. Konularına Göre Yapılan Çalışmaların Dağılımı

Sonuç

Anadolu ağızları üzerinde 2000 yılından 2013 yılına kadar toplamda yazılmış **121** makale tespit edilmiştir. Bu yazıların **8**'ini derleme çalışmaları, **13**'ünü fonoloji alanındaki çalışmalar, **44**'ünü genel bir kelime veya konu üzerinde yapılan çalışmalar, **9**'unu karşılaştırmalı çalışmalar, **20**'sini morfoloji alanında yapılan çalışmalar, **7**'sini sentaks alanında yapılan çalışmalar, **3**'ünü sınıflandırma çalışmaları, **17**'sini ise söz varlığı alanında yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Çalışmaların konu dağılımlarına göre en fazla sayıya sahip çalışma *Genel Bir Konu veya Kelime Üzerine Yapılan Çalışmalar*dir. Bunu *Söz Varlığı* alanındaki çalışmalar takip eder.

Sınıflandırmada *Derleme Çalışmaları* başlığı altında incelenen makalelerde yöntem açısından bazı eksikliklere rastlanmıştır. Bu çalışmalarda *derleme yöntemleri, kaynak kişiler, kaynak kişilere sorulan sorular, derleme esnasında kullanılan cihazlar, derleme yapılacak alanın hangi nedenle seçildiği* vb. gibi bilgilere bir çalışma hariç diğerlerinde hiçbir şekilde rastlanmamıştır. Oysa derleme makalelerinde bu bilgilerin verilmesi çalışmanın niteliğini tespit etmek amacı taşıdığından oldukça önemlidir. *Derleme Çalışmaları* başlığı dışında diğer başlıklar altında da yalnızca belli dilbilimsel öğeleri derleyen derleme çalışmalarına yer verilmiştir. Diğer başlıklar altında derleme yapılan bazı çalışmaların derleme yöntemleri hakkında detaylı bilgi verildiği görülürken, bazılarında ise hiçbir bilgi verilmediği görülmüştür.

Fonoloji Alanında yapılan pek çok çalışmada ortak bir çeviri yazı sisteminin kullanılmadığı, yalnızca iki çalışmada Türk Dil Kurumu tarafından tavsiye edilen çeviri yazı sisteminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu alandaki çalışmalarda aynı sesler için farklı transkripsiyon işaretlerinin kullanıldığı görülmüştür. Bunun sebebi en başta, geçerli ya da kurumlarca kabul edilen ortak bir çeviri yazı sisteminin olmaması olabilir. Diğer yandan bu alanda yapılan ses incelemelerinin çoğunluğu derlenmiş veya taranmış metinlere dayanmaktadır. Yalnızca bir iki çalışmada derleme yapıldığı ifade edilmiş, ancak seslerin çözümü için laboratuvar kullanılıp kullanılmadığı hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Genel Bir Konu veya Kelime Üzerine yapılmış çalışmalarda; *kaykaç, dulunmak, kızıl kurt-kızırkot, ker, söylesâne, kaçan, ekti~ehdi, yüzükoyun/topukkoyun* sözcük ve yapıları incelenmiştir. Bu başlık altındaki bazı çalışmalarda *Oğuz boyları, Tahtacı Türkmenler,*

Manav Türkmenleri, Çepni Boyu, Bafra Göçmenleri hakkında bilgi verildiği, yani bu çalışmalarda bölgenin etnik yapısı ve tarihinin ifade edildiği görülmüştür. Bu başlık altında benzer bazı konularla ilgili birden fazla çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Örneğin *yöntem* ile ilgili Ercilasun'un *Ağız Çalışmalarına Toplu Bir Bakış* (2000), Gülsevin'in *Ağız Araştırmalarında Yaygınlaşmış Yanlışlıklar* (3) (2005), Akar'ın *Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları* (2006), Gülsevin'in *Türkiye'deki Diyalektoloji Yayınlarında Yöntem Sorunu* (2006), Öcalan'ın *Ağız Araştırmalarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanılması ve Ağız Tezleri İçin Yenilik Önerilmesi* (2006), Demir'in *Türkçe Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları* (2012) ve Karahan'ın *Ağız Çalışmalarında Bilimsel Niteliğin Korunması Üzerine Birkaç Not* (2012) adlı çalışmaları bulunmaktadır. *Ağız sözlükçülüğü ve atlası* ile ilgili olarak da Ölmez'in *Türkiye'deki Ağız Çalışmalarının Sözlükleri ve İlk Ağız Sözlükleri* (2006), Buran'ın *Türkiye Türkçesi Ağız Atlasının Önündeki Sorunlar* (2010), Demir ve Eker'in *Ankara Ağızları Sözlüğü Örneğinde Ağız Sözlükçülüğü Hakkında Bazı Tespitler* (2010), Boz'un *Ağızbilimi Terimleri Sözlüğü Üzerine* (2011), Akca'nın *Ağız Çalışmalarında Gramatikal Dizin Hazırlanırken Karşılaşılan Sorunlar* (2012) ve Uysal'ın *Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı* (2012) adlı çalışmaları tespit edilmiştir.

Karşılaştırmalı Çalışmalar başlığı altında daha çok Anadolu ağızları ile Azerbaycan ağızları, Balkan Türkçesi ağızları ile Türkiye Türkçesi ağızları, Anadolu ağızları ile Sibir grubu Türk dilleri vb. şeklinde iki farklı ağız bölgesini karşılaştıran çalışmalar bulunmaktadır. Bunun dışında bir edebî metin ile o metnin ağız ilişkisini inceleyen çalışmalar da bu başlık altında verilmiştir.

Morfoloji Alanında yapılan çalışmalarda ise ağız bölgelerinde en çok *şimdiki zaman eki* ve varyantları hakkında makalelerin yazıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ağızlarda gelecek zaman eki *-ıcı/-ici*; *-ucu/-ücü*, *+(E)n eki*, *-i verir* yapısı, *-sA eki*, *-ArAktAn eki* ve *-(y)AğIn eki* hakkında makalelerin yazıldığı belirlenmiştir. *Sentaks ve Sınıflandırma Çalışmaları* başlıkları altında diğer başlıklara oranla çok az çalışmanın yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durumda ağız araştırmalarında bu iki konu hakkında 2000 ile 2012 yılları aralığında yeterli sayıda çalışmanın yapılmadığı söylenebilir.

Söz Varlığı alanında yapılan çalışmaların amacı genellikle belli bir yöre ağızındaki söz varlığını tespit etmek olduğundan çalışmalarda verilen örneklerin sayısı bir hayli fazladır. Ancak bu çalışmalarda verilen örneklere oranla yapılan değerlendirmeler azdır. Hatta bazı çalışmalarda yalnızca konuyla ilgili söz varlığının verildiği görülmüş, herhangi bir sınıflandırmaya, açıklama ve değerlendirmeye dahi ihtiyaç duyulmamıştır. Ayrıca söz varlığı alanında yapılan çalışmalardaki bazı kavramlar (bitki adları, hayvan adları, üzüm adlandırmaları, güzel adlandırma vb. gibi) onomastik alanının çerçevesi içerisinde de değerlendirilebilecek kavramlardır. Ancak bu başlık altındaki onomastik alanı içerisine giren çalışmaların çoğunda, bu alanın tanım ve terimlerinin kullanılmadığı görülmüştür.

Pek çok araştırmacı tarafından ağız araştırmalarındaki yöntemler ve sorunlar hakkında yazılar yazılmıştır. Bu çalışmalarda yapılan eleştiriler de dikkate alındığında; hâlâ derleme çalışmalarının niteliğinin makalelerde çoğunlukla belirtilmediği, dolayısıyla derleme yöntemlerinin niteliği hakkında yeterli bilgiye sahip olunamadığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda derlemenin veya yapılan çalışmanın amacının genellikle belirtilmediği tespit edilmiştir. Üzerinde durulan sözcüklerin veya yapıların değerlendirilmesinde hem eş zamanlı hem de art zamanlı yöntemin sıklıkla birlikte kullanıldığı belirlenmiştir. İncelenen herhangi bir ağzın genel olarak diğer ağız bölgelerinin özellikleriyle, daha az ise standart Türkiye Türkçesi, tarihî lehçeler veya çağdaş lehçelerle karşılaştırıldığı görülmüştür.

Kaynakça

- Acar, K. (2010). Kuzeybatı Anadolu Manav Türkmen Ağızları Üzerine Birkaç Not. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 12(2), 1-7.
- Akar, A. (2001). Muğla ve Yöresi Ağızlarında Şimdiki Zaman Biçimleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4).
- Akar, A. (2006). Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları. *Journal Of Turkish Studies*. Vol. 1/2. 37-53.
- Akça, H. (2011). Ankara İli Ağızlarında Şimdiki Zaman Ekinin Varyantları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 611-619.
- Akca, H. (2012). Ağız Çalışmalarında Gramatikal Dizin Hazırlarken Karşılaşılan Sorunlar. *Türkbilig*, (24), 121-142.
- Alkayış, M. F. (2009). Kâhta Ağzında Yuvarlak Ünlülerin Kullanımı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 18-21.
- Alkayış, M.F. (2011). Adıyaman Ağzında Kullanılan İki Enklitik Edatı: ke, o'. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(6), 1-10.
- Aktan, B. (2002). Kütahya ve Yöresi Ağızları Üzerine. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (20), 9-21.
- Ayva, A. (2003). Mehmet Ali Köyü (Güneysınır / Konya) Ağzında Kullanılan Fiillere Ekler. *Türk Dilleri Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 51(2), 39-56.
- Alyılmaz, S. (2000). Doğu Anadolu Ağızlarında İsim Yapım Ekleri. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (14), 13-19.
- Asıl, E. (2021). Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine İl ve İlçeler Düzeyinde Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar. *International Journal Of Filologia (IJOF)*. 4(6), 203-227.
- Ayazlı, Ö. (2005). Sözvarlığı Açısından Anadolu Ağızları ve Sibir Grubu Türk Dilleri. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 19(2009), 33-46.
- Bacanlı, E. (2007). Aspekt, Kılınış ve Taksis Çerçevesinde Tavas Ağızlarındaki Şimdiki Zaman İşaretleyicilerinin Değerlendirilmesi. *Erdem*, 16(48), 1-20.
- Bahşi, B. (2022). Anadolu Ağızlarında Ünsüz Türemesi Tespitleri Üzerine Bir İnceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 619-627.
- Baran, B. (2008). Eski Türkçeden Anadolu Ağızlarına Ulaşan Bazı Kelimeler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, VIII(1), 41-47.
- Başdaş, C. (2011). Doğu Anadolu Ağızlarında Hâl Kavramı Taşıyan İyelikli Yapılar. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 739-746.
- Baştürk, Ş, Uluocak, M., Eroğlu, S., Şahin, H. (2009). Bursa Yerli Ağızlarında İsim İşletme Ekleri. *U. Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(17), 289-299.
- Baydar, T. (2012). Erzincan ve Yöresi Ağızlarında -sA Enklitiği. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 83-92.
- Boz, E. (2011), Ağızbilimi Terimleri Sözlüğü Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (2), 1-6.

- Bozkaplan, Ş. A. (2009). Anadolu Ağızlarında Güzel Adlandırma Örnekleri. *Turkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(3), 376-396.
- Brendemon, B. (2008). Anadolu Ağızlarındaki Sözdizimi Üzerine Bir Not. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(3), 166-175.
- Bulut, S. (2012). Anadolu Ağızlarında Kullanılan Kalıp Sözcükler ve Bu Kalıp Sözcüklerin Kullanım Özellikleri. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 1117-1155.
- Buran, A. (2010). Türkiye Türkçesi Ağız Atlasının Önündeki Sorunlar. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 15-20.
- Buran, A. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarının Tasnifleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 41-54.
- Cin, A. (2012). -ArAktAn Ekinin Kullanımı ve Yapısı. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 185-192.
- Daşdemir, M. (2008). Anadolu Ağızlarında Çekimli Yapılarda Ortaya Çıkan /+(E)n/ Eki ve Buna Bağlı Ses Değişimleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (36), 1-16.
- Demir, N. (2003). Orta Karadeniz Ağızlarında Nazal N (ñ) Sesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 47(1999), 51-58.
- Demir, N., Eker, S. (2010). Ankara Ağızları Sözlüğü Örneğinde Ağız Sözlükçülüğü Hakkında Bazı Tespitler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 91-102.
- Demir, N. (2012). Türkçe Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 1-8.
- Derjaj, A. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarının Arnavutçadaki İzleri Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 9-16.
- Doğan, N. (2011). Vezirköprü ve Havza Ağızlarında Yabancı Bitki Adları. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-13.
- Doğan, T. (2011). Urmiye Ağızları ile Doğu Grubu Ağızlarında Ortak Fonetik Özellikler. *Karadeniz Araştırmaları*, (30), 107-122.
- Doğan, M. (2012). Aksaray Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar-3. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 9-21.
- Durgut, H. (2010). Doğu Karadeniz Ağızlarında Mekân Hâlleri Üzerine. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 291-299.
- Durmuş, O. (2004). Edirne Ağzı. *İlmî Araştırmalar*, (18), 135-150.
- Emiroğlu, S. (2011). Eski Türkçedeki *teyey* "sincap" Sözü'nün Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Uzantıları ve Anlamdaşları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 59(1), 17-26.
- Erdağı, B. (2003). Türkiye Türkçesinin Tarihsel Sözlüğü'ne Katkı: *kaşkaç / kaşgaç / kaşgeş (kıygeş)*. *Türkbilig*, (5), 25-28.
- Erdağı Doğuer, B. (2011). *Yüzükoyun / Topukçoyun / Yüzükuyun / Topukçoyun*. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 18(1), 267-272.

- Erdem, M. D. (2002). “-Duhcan / -Dükcen Sona / Sora” Zarf-Fiili Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(1), 21-27.
- Erdem, M. D. (2005). Kırşehir ve Konya Ağızlarının Eski Anadolu Türkçesi Yazı Dilinin Oluşumuna Etkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, (8), 56-65.
- Erdem, M. D. (2006). Ağızlardan Etkilenme Derecelerine Göre Osmanlı ve Eski Anadolu Türkçesi Metinleri ve Bu Metinlerin Diline Kaynaklık Eden Ağızlar. *İlmî Araştırmalar*, (22), 83-110.
- Erdem, M. D., Müntehe, G. (2006). Kapalı e (è) Sesi Bağlamında Eski Anadolu Türkçesi-Anadolu Ağızları İlişkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, (11), 111-148.
- Erdem, M. D. (2010). Eski Türkiye Türkçesi Ağızları Üzerine. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 113-138.
- Erdem, M. D., Bölük, R. (2011). Kaş (Antalya) Ağzı Şekil Özellikleri Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (2), 29-40.
- Ersöz, R., Akpınar, B. (2009). Dede Korkut Metinlerinden Hareketle Sivas'ta Yaşayan Atasözleri, Deyimler, Alkış ve Kargışlar Üzerine Bir Araştırma. *Türkbilig*, (18), 103-121.
- Ersöz, S. (2009). Nazilli (Aydın) Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, IX(2), 37-62.
- Ersöz, S. (2010). Artvin İli Zeytinlik Köyü Manileri ve Ağız Özellikleri. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, X(1), 49-66.
- Ersöz, S. (2011). Türkiye Türkçesinin Doğu Grubu Ağızlarında Bedduaların İşlevleri ve Cümle Yapıları Arasındaki İlişki. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 1111-1128.
- Ersöz, S. (2015). Ahıska Ağzında Ünsüz Düşmeleri. *DİYALEKTOLOG*, (10), 59-69.
- Gökçür, E. (2012a). Azerbaycan Türkçesi ile Doğu Anadolu Ağızlarındaki Ortaklıklar Üzerine. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Litarature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 1801-1824.
- Gökçür, E. (2012b). Van Gölü Havzası Ağızlarında Kullanılan Eski Türkçe ve Orta Türkçe Menşeli Sözcükler Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 35-45.
- Grunina, E. A. (2010). Anadolu Ağız Tipleri Üzerine. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 1350-1361.
- Gülsevin, G. (2006). Kutadgu Bilig Türkçesinden Anadolu Ağızlarına. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 109-121.
- Gülsevin, G. (2003). Türkiye Türkçesi Ağızlarında #h Sesi Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*. 49(2001), 129-146.
- Gülsevin, G. (2004). Ağız Tartışmalarında Ses Özelliklerinin Sınıflandırılması Üzerine Düşünceler ve Uşak İli Ağzı Örneği. *İlmî Araştırmalar*, (18), 31-44.
- Gülsevin, G. (2005). Ağız Araştırmamızda Yaygınlaşmış Yanlılıklar (3): “üzüm/yüzüm”; öllük/höllük” ‘prothesis’ or ‘apheresis’? *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi /Journal of Turkish World Studies*, 5(2), 207-213.
- Gülsevin, G. (2006). Türkiye'deki Diyalektoloji Yayınlarında Yöntem Sorunu (Şekil Bilgisi Bölümleri). *Türk Dilleri Araştırmaları*, (16), 11-24.

- Gülsevin, G. (2010). Anadolu Ağızlarında Etnik (Boysal) Özellikler ve Çepni Ağızları Üzerine. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 139-152.
- Gültekin, M. (2005). Kahramanmaraş Ağzına İlişkin Bazı Gözlemler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (18), 113-127.
- Güneş, B. (2012). Karşılaştırmalı Ağız Araştırmalarının Önemi ve Türkiye'deki Karşılaştırmalı Ağız İncelemeleri Üzerine Bir Deneme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 20-44.
- Gündüz, M. (2004). Köseçobanlı Ağzından Derlemeler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(1), 44-62.
- Günşen, A. (2006). Anadolu Ağızlarında Farklı Bir Gelecek Zaman Eki ve Çekimi: -ıcı / -ici; -ucu / -ücü. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1(2), 54-83.
- Günşen, A. (2009). Türkiye Türkçesi Ağızlarında "Alevi-Bektaşî" Anlamlı Söz Varlığı Üzerine. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (52), 101-124.
- Hünerli, B. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarında "Keri (Geri)" Sözcüğünün Eskicil Bir Kullanımı. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 597-604.
- İleri, C. (2011). Eskişehir Ağızlarından Türkiye Türkçesi Söz Varlığına Katkılar. *Folklor / Edebiyat*, 17(66), 9-22.
- İlker, A. (2011). Manisa Ağızlarındaki Dört Benzetme Cümlesine Toplumsal Dilbilim Açısından Bir Yaklaşım. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 85-91.
- Kamacı, D. (2011). Erzurum Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 1(1), 157-164.
- Kara, M. (2001). Muğla Ağzının Karakteristik Bir Özelliği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 49(2001), 162-169.
- Karademir, F. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Birden(Bire)lik / Ansızlık Bildiren Sözcükler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 407-433.
- Karagöz, İ. (2012). Bafra Göçmen Türk Ağızları ve Bazı Özellikleri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 2139-2147.
- Karahan, L. (2011). Anadolu ve Rumeli Ağızlarının En Eski Kaynaklarından Biri: Gramer Kitapları. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 35-40.
- Karahan, L. (2012a). Ağız Çalışmalarında Bilimsel Niteliğin Korunması Üzerine Birkaç Not. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4), 131-136.
- Karahan, L. (2012b). Ağız Verilerinin Etimoloji Çalışmalarına Katkısı: "söylesâne" Örneği. *Dil Araştırmaları*, (10), 9-15.
- Kartalcık, V. (2008). Anadolu Ağızlarında Üzüm Adlandırmaları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3(5), 663-711.
- Kartalcık, V., Gümüş, İ. (2012). Burdur Ağzında Çok Şekilli Kelimeler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 179-184.

- Karahan, L. (2017). *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*. Ankara: TDK.
- Karpuz, H. Ö., Uysal, İ. N. (2009). Karaman İli Ağızlarının Şekil Bilgisi Özellikleri Bakımından Anadolu Ağızları Arasındaki Yeri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 54-62.
- Karpuz, H. Ö., Uysal, İ. N. (2010). Karaman İli Ağızlarının Özellikleri ve Sınıflandırılması. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 1-17.
- Kaymaz, Z. (2000). Türkiye Türkçesi ve Ağızlarında Renk Bildiren Kelimelerin Kullanılışı ve Sistematiği. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 45(1997), 251-341.
- Korkmaz, Z. (1995). *Anadolu Ağızlarının Üzerindeki Araştırmaların Bugünkü Durumu ve Karşılaştığı Sorunlar*. Türk Dili Üzerine Araştırmalar. C. II. / 629. Ankara: TDK.
- Korkmaz, Z. (2003). Türk Dilinin Eski Kültür Mirasının Anadolu Ağızlarındaki Devamı. *Türk Dili Araştırmaları-Belleten*, 47(1999), 158-167.
- Korkmaz, Z. (2006). Trabzon Ağızları Üzerine Değerli Bir Araştırma ve Düşündürdükleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(2002/2), 66-104.
- Korkmaz, Z. (2007). Anadolu ve Rumeli Ağızlarının Dayandığı Temeller. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 55(1), 87-110.
- Korkmaz, Z. (2010a). Balkan Türkçesi Ağızları İle Türkiye Türkçesi Ağızları Arasında Sosyo-Lengüistik Açından Kısa Bir Karşılaştırma. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(2), 103-118
- Korkmaz, Z. (2010b). “LA” Pekiştirme Ek-Edatının Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Uzantıları ve -AIA Tekrarlama Ekinin Yapısı Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(1), 7-20.
- Korkmaz, Z. (2011). Ağız Araştırmalarındaki Çeviri Yazı Ayrılıklarının Bir Sisteme Bağlanması Gereği Üzerine. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 59(1), 45-50.
- Köktekin, K. (2010). Doğubayazıt Ağzının Ses Özellikleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(33), 1-9.
- Mutlu, H. K. (2009). Balıkesir Yörük Ağızlarında Kullanılan Şimdiki Zaman Biçimleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 57(2), 71-83.
- Mutlu, H. K. (2010). Balıkesir Tahtacı Türkmenleri Ağzının Fonetik Özellikleri. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 21-46.
- Nalbant, M. V. (2007a). Anadolu Ağızlarında Beddua Olarak Kullanılan *Kızıl Kurt* ve *Kızırkot* Sözcükleri ve Bu Sözcüklerin Kökeni Üzerine Bazı Düşünceler. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 45-52.
- Nalbant, M. V. (2007b). Eski Türkçe *kı* Ünlemi ve Bunun Anadolu Ağızlarındaki *kı/ğı* Ünlemiyle Karşılaştırılması. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 146-151.
- Öçalan, M. (2006). Ağız Araştırmalarında Bilişim Teknolojilerinin Kullanılması ve Ağız Tezleri İçin Yenilik Önerileri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 169-188.
- Ölmez, M. (2006). Türkiye’deki Ağız Çalışmalarının Sözlükleri ve İlk Ağız Sözlükleri. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (16), 205-210.
- Ölmez, M. (2010). Anadolu Ağızları Sözlüğü’ne Ekler Projesi ve 2006’daki Durumu. *Türk Dilleri Araştırmaları*. (20), 187-192.

- Özgür, C. (2004). Eskişehir Yöresi Ağızlarından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(1), 92-98.
- Özkan, İ. (2006). Sandıklı ve Yöresi Ağızlarının Özellikleri ve Ağız Bölgeleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50(2002/1), 60-81.
- Özsoy, Y. (2019). Türkiye'de Ağız Araştırmaları Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme: (1985-2018). *Oğuz Türkçesi Araştırmaları Dergisi (OĞUZTAD)*. (1), 173-207.
- Öztürk, R. (2006). Anadolu ve Kıbrıs Ağızlarında Bir Dilde Tekinsiz (Tabu) Örneği: "Dulunmak". *Bilig*, (37), 57-64.
- Öztürk, E. (2008). Bolu Ağzında Yemek Kültürüyle İlgili Kelimeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(17), 128-132.
- Öztürk, E. (2011). Anadolu Ağız Çalışmalarında Ortadamak p, e Seslerinin Durumu. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (40), 225-233.
- Sağır, M. (2002). Ses Olayları Bakımından Anadolu Ağızları. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (20), 1-7.
- Sarıkaya, M. (2009). Teklik İkinci Kişi Emir Çekimlerinin Anadolu ve Azerbaycan Ağızlarındaki Değişik Örnekleri Üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (XXV), 145-157.
- Silahşör, E. (2010). Amasya Merkez Ağzının Ses Bilgisi Özellikleri. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (1), 47-84.
- Şahin, H. (2012). Bursa Yerli Ağızlarında Birincil Uzun Ünlüler Üzerine. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 1-7.
- Şenel, M. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ölçü Birimleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (12), 80-93.
- Şimşek Umaç, Z. (2010). Gaziantep Çepni Ağzının Türkiye Türkçesi Ana Ağız Gruplarını Belirleyen Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, X(1), 185-206.
- Tanç, M. (2004). Osmaniye İli Ağzında ol- Yardımcı Fiilinin Yaklaşma İfade eden Tasvir Yardımcı Fiili Olarak Kullanımı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 52(2), 123-129.
- Teres, E. (2011). Söğüt (Bilecik) Ağzından Derleme Sözlüğüne Katkılar. *Folklor / Edebiyat*, 17(65), 19-26.
- Tokatlı, S. (2006). Anadolu Ağızlarında Ki Bağlama Edatı İle Kurulan Yardımcı Cümleler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 453-465.
- Tokatlı, S. S., Erdem Nas, G. (2012). Anamur Ağzından Derleme Sözlüğü'ne Katkılar. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 33-44.
- Tor, G. (2006). İçel Ağızları İçinde Tahtacı Türkmen Ağzının Yeri. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 441-460.
- Torun, Y. (2004). Dokuztekn Köyü'nden Derlenen Atasözleri ve Deyimler Üzerine Bir İnceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 185-192.
- Torun, Y. (2012). Türkiye Türkçesi ve Balkan Ağızlarında "Kaçan" Soru Sözcüğü. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 47-53.

- Tosun, İ. (2012). Doğu Anadolu Ağızlarında Ara Ünlüler. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 53-77.
- Tosunoğlu, M., Melanlıoğlu, D. (2008). Süheyl ü Nev-Bahâr'ın Türkçe Sözlüğü ve Anadolu Ağızları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 53(2005/1), 189-200.
- Tulu, S. (2008). Anadolu ve Rumeli Ağızlarında (-i verir) Yapısı. *Karadeniz Araştırmaları*, (19), 129-136.
- Uç, T. (2010). Anadolu Ağızlarında Adlandırma ve Kavramlaştırma. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (20), 251-273.
- Uysal, İ. N. (2012). Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (5), 55-62.
- Üstün, M. C. (2012). Erzincan Ağzında Görülen “-(y)AğIn” Eki Hakkında. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (4), 79-87.
- Yalçın, S. K., Çalışır, R. (2012). Elazığ Ağzında Görülen Deyimler Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 3-24.
- Yavuz, S. (2011). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Bağlaçlar. *DİYALEKTLOG*, (3), 59-107.
- Yavuzarslan, P. (2012). Anadolu'da Öksüz Yavru Hayvan Besleme ve “Ekti~Ehdi” Sözcüğü. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 19(1), 141-158.
- Yıldırım, F. (2002). Türkiye Türkçesinin Ağızları ve Etnik Yapı: Çukurova Ağızları Örneği. *Türkbilig*, (4), 136-153.
- Yıldırım, F. (2009). Anadolu Ağızlarında Sınırlama Gösteren Yapılar. *Türk Dilleri Araştırmaları*, (19), 185-201.
- Yıldız, H. (2012). Türkiye Türkçesi Ağızlarında Zetasizm/Rotasizm Meselesinin İzleri. *Gazi Türkiyat*, 1(10), 263-323.